

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Факультет соціальних і гуманітарних наук
Кафедра іноземних мов

СТЕПАНОВИЧ Євгенія Василівна

**РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ТА ЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ КРЕАТИВНОГО
ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

**Кваліфікаційна робота магістра
за спеціальністю 014.021 Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна
література. Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська)**

Особистий підпис —

Степанович Є.В.

Науковий керівник —

Юніна О.Є.

(доцент кафедри іноземних мов,
кандидат педагогічних наук, доцент)

Завідувач кафедри —

Перепадя Д.О.

(доцент кафедри іноземних мов,
кандидат педагогічних наук, доцент)

Полтава 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ	
1.1. Визначення та важливість креативності в навчанні.....	8
1.2. Лінгвістичні компетенції: визначення та особливості.....	14
1.3. Взаємозв'язок між креативністю та лінгвістичними компетенціями.....	18
1.4. Роль креативного письма в розвитку зазначених компетенцій.....	24
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕАТИВНОГО ПИСЬМА В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС	
2.1. Методики навчання креативному письму.....	36
2.2. Приклади завдань та вправ для розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій.....	46
2.3. Оцінка ефективності креативного письма: дослідження на основі анкет та спостережень.....	54
Висновки до розділу 2.....	58
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

У сучасному світі технології невпинно розвиваються, тож змінюються і підходи до навчання. Особливо актуальним це є у сфері вивчення іноземних мов. Сьогодні роботодавці вимагають від своїх працівників не лише знань та професійних навичок, але й здатності до швидкої адаптації, комунікабельності, критичного мислення та творчості. Важливість англійської мови як міжнародної комунікативної платформи в Україні також суттєво зросла, що обумовлює необхідність пошуку ефективних підходів до її викладання. Одним із таких підходів є технологія креативного письма, яка дозволяє не лише вдосконалювати лінгвістичні компетенції учнів, але й сприяти розвитку їхньої творчої складової.

Більш того, освітяни стикаються з новими викликами: одноманітність завдань, недостатня мотивація учнів і труднощі із самовираженням створюють перешкоди на шляху до ефективного засвоєння знань. У такому контексті креативне письмо пропонує дієві інструменти для вирішення цих проблем, стимулюючи учнів до творчого мислення та самостійного аналізу інформації.

Креативне письмо — це не просто форма писемного мовлення. Воно є інструментом для розкриття творчого потенціалу учнів, розширення їхнього світогляду та стимулювання зацікавленості до вивчення англійської мови. Цей метод дозволяє учням розвивати навички писемного мовлення та знаходити нестандартні рішення, самостійно аналізувати та інтерпретувати інформацію, що є надзвичайно важливим у сучасному світі. В умовах Нової української школи, яка спрямована на всебічний розвиток учнів, креативне письмо займає особливе місце серед педагогічних технологій, що сприяють формуванню ключових компетентностей.

Дослідження ролі креативного письма у навчанні старшокласників є особливо актуальним у контексті ключових компетентностей, закладених у концепції Нової української школи. Серед них, важливими для нашого дослідження вважаємо, критичне мислення, здатність до самовираження як

усно, так і письмово, а також уміння творити. Важливим аспектом цієї технології є її універсальність, адже вона може бути адаптована до різних рівнів підготовки учнів та інтегрована у навчальний процес незалежно від змісту уроку.

Актуальність цього дослідження визначається як вимогами сучасного суспільства до високого рівня володіння англійською мовою, так і потребою в розробці інноваційних методик викладання. Технологія креативного письма сприяє не лише вдосконаленню лінгвістичних навичок, а й формуванню цінних для XXI століття умінь — гнучкості, вміння співпрацювати та адаптуватися до нових викликів. Крім того, цей метод стимулює розвиток внутрішньої мотивації учнів, адже дає їм змогу проявляти власну індивідуальність і творчий потенціал у процесі навчання.

Метою цього дослідження є визначення ефективних шляхів впровадження технології креативного письма для розвитку творчих здібностей і лінгвістичних компетенцій учнів старших класів у процесі навчання англійської мови. Досягнення цієї мети передбачає виконання таких завдань:

1. визначити поняття «креативне письмо» та обґрунтувати його значення як технології навчання;
2. розкрити роль креативного письма у формуванні та розвитку лінгвістичних компетенцій учнів;
3. з'ясувати взаємозв'язок між розвитком творчих здібностей і формуванням мовленнєвих навичок;
4. розробити методичні рекомендації щодо впровадження креативного письма у навчальний процес;
5. провести апробацію запропонованих методик і оцінити їх ефективність на основі результатів практичної діяльності.

Об'єктом дослідження є процес розвитку творчих здібностей і лінгвістичних компетенцій учнів старших класів через використання технології креативного письма. Предметом — методики, прийоми та

інструменти впровадження технології креативного письма на уроках англійської мови для розвитку творчих здібностей і вдосконалення лінгвістичних компетенцій учнів старшої школи. Особливу увагу приділено аналізу педагогічних прийомів, що сприяють інтеграції креативного письма в структуру сучасного уроку англійської мови. Наприклад, створення авторських оповідань, написання есе на актуальні теми чи ведення творчих щоденників є ефективними формами роботи.

Для досягнення поставленої мети було використано комплекс методів дослідження. Теоретичну основу забезпечили аналіз наукової літератури, елементарно-теоретичний синтез, індукція та дедукція. Практичний блок включав педагогічне спостереження за навчальним процесом, анкетування учнів, а також порівняльний аналіз їхніх письмових робіт на різних етапах експерименту. Поєднання цих методів дозволило не лише обґрунтувати теоретичні положення, а й перевірити їхню ефективність у реальних умовах шкільної практики.

Наукова новизна роботи полягає у створенні та апробації авторської методики навчання креативного письма, яка поєднує традиційні принципи формування лінгвістичної компетентності з інноваційними прийомами розвитку креативності, зокрема із застосування цифрових практик та інтеграцією мистецьких елементів. Запропонована методика спрямована на гармонійне поєднання мовного розвитку з особистісним зростанням учнів і може бути використана як у шкільній, так і в позакласній практиці.

Зміст магістерської роботи спрямований на комплексний аналіз теми, що охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти використання креативного письма. Таким чином, дослідження сприяє вдосконаленню процесу навчання англійської мови, розвитку творчого потенціалу учнів та формуванню ключових компетенцій, необхідних для успішної інтеграції в сучасне суспільство.

Апробація. Зміст роботи висвітлено в тезах «Використання креативного письма для розвитку особистості в концепції Нової української

школи» на IX Всеукраїнській інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Романо-германські мови в сучасному міжкультурному просторі» 18 листопада 2021 року, в тезах «Нові способи використання креативного письма на уроках англійської мови для учнів середніх та старших класів» на XI Всеукраїнській інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Романо-германські мови в сучасному міжкультурному просторі» 18 листопада 2022 року, в тезах «Технологія креативного письма як дієвий засіб розвитку творчих здібностей на уроках англійської мови у старшій школі» на XII Всеукраїнській інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Романо-германські мови в сучасному міжкультурному просторі» 20 квітня 2023 року та в тезах «Креативне письмо як засіб розвитку лексичної та граматичної компетенцій старшокласників» на II Всеукраїнській студентській інтернет-конференції «Філологічні та педагогічні науки: сучасні виміри й виклики» 30 жовтня 2025 року.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 64 джерела та 18 додатків. У першому розділі розкрито теоретичні засади дослідження, зокрема проаналізовано сутність понять «креативність», «лінгвістична компетенція» та «креативне письмо», визначено їх взаємозв'язок і роль технології креативного письма у формуванні ключових компетентностей учнів старшої школи. Особливу увагу приділено впливу креативного письма на розвиток мовленнєвих і когнітивних умінь та особистісної складової навчальної діяльності, а також обґрунтовано його місце в сучасній методиці навчання англійської мови. Другий розділ зосереджений на практичному впровадженні технології креативного письма в освітній процес. У ньому представлено аналіз сучасних методик навчання, розроблено систему завдань та вправ різного рівня складності, спрямованих на розвиток креативності й лінгвістичних умінь старшокласників. Окремо висвітлено результати

емпіричного дослідження, що підтвердили ефективність запропонованих методичних підходів. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

1.1. Визначення та важливість креативності в навчанні

Перш ніж розглянути таке поняття як «креативне письмо», методики та практики його впровадження у навчальний процес, варто визначити поняття «креативність», яке є одним із ключових для даного дослідження. А також чому креативність є важливим компонентом уроків іноземної мови.

Термін «креативність» (від англійської, *creativity*) позначає рівень творчої обдарованості та здатності до створення нового. Це властивість, притаманна кожній людині, як мислення, мова та емоції, що дозволяє продукувати нові ідеї, висловлювання чи рішення. Креативність проявляється у здатності творити, створювати та привносити у світ щось нове [4].

Використання мови – це творчий акт: перетворення думок на висловлювання, які можна почути чи побачити. Людина здатна створювати нові речення та навіть розгорнуті тексти, які ще ніколи не існували. Тож, надаючи учням творчі, креативні завдання, ми тренуємо їх та спонукаємо до практики креативного мислення – одного з ключових мовних умінь.

З довсвіду угорської вчительки, тренерки педагогів та письменниці Юдіт Фегер, деякі учні не здатні навчатися ефективно без можливості проявляти свою креативність. Для таких учнів виконання мовних вправ заради самої лише практики, без конкретного змісту, мети, очікуваного результату чи кінцевого продукту, – не має сенсу та не сприяє розвитку мовних компетенцій. Більшість людей стають більш вмотивованими та натхненними, коли мають можливість створити щось цінне; коли відчувають, що те, що вони роблять певною мірою відображає їхнє особисте «Я». Креативність здатна підвищувати самооцінку учнів, а творча робота може спонукати до справжнього спілкування та співпраці: учні вчать та

практикують використовувати мову для виконання творчого завдання, тобто використовують її як інструмент у її первісній функції. Це готує учнів до інструментального використання мови поза класом. Креативні завдання урізноманітнюють роботу під час уроку, розкривають учнів з нового боку, залучаючи індивідуальні таланти, ідеї та думки.

Креативне мислення – важлива навичка в реальному житті та є частиною наших стратегій виживання, силою особистісного зростання та розвитку культури й суспільства [45].

В освітньому процесі важливо формувати та розвивати креативну компетенцію – уміння діяти творчо в будь-якій ситуації. Це включає готовність відходити від шаблонів, шукати власні способи виконання завдань, пропонувати нові підходи до розв’язання проблем. Завдання педагога полягає у створенні середовища, де учні мають змогу проявляти ініціативу, експериментувати, робити вибір і брати відповідальність за свої рішення. Вчитель повинен підтримувати прагнення учнів до самостійності, заохочувати їх до досліджень, пошуку альтернативних ідей, формувати потребу у відкритті нового. Навіть невелике, але оригінальне рішення навчальної проблеми можна вважати проявом творчості, адже воно свідчить про самостійне мислення та внутрішню мотивацію. Такий підхід сприяє формуванню впевненості, гнучкості мислення та розвитку навичок критичного осмислення інформації [4].

Креативність відіграє важливу роль у навчальному процесі, оскільки сприяє розвитку не лише критичного мислення, а й самостійності та гнучкості учнів під час виконання різних завдань та вирішення проблем. Американський психолог П. Торренс наголошував, що зовнішнє середовище та педагогічні умови значно впливають на рівень розвитку креативності.

На думку Дж. Гауена, важливими чинниками формування творчих здібностей учнів є підтримка як з боку батьків, так і вчителів, створення можливостей для самовираження. Українські дослідники В.М. Дружинін, А. Сологуб, та В.О. Маляко акцентують увагу на методиках розвитку

креативності в освітньому процесі, підкреслюючи значення творчих завдань, інноваційних підходів і міжпредметної інтеграції у навчанні. Тож, креативність варто розглядати не лише як індивідуальну рису, а й як важливий чинник ефективності навчального процесу, який сприяє розвитку когнітивних і соціальних компетентностей учнів [31, с. 163-165].

Креативність у сучасній педагогіці розглядається як багатогранна здатність людини, спрямована на створення оригінального й водночас цінного продукту або ідеї. Вона поєднує в собі чотири взаємопов'язані характеристики:

- уява – здатність виходити за межі наявного досвіду, моделювати можливі ситуації та створювати у свідомості образи майбутніх результатів;
- цілеспрямованість – спрямованість творчої діяльності на розв'язання конкретного завдання чи досягнення певної мети, що відрізняє креативність від випадкових фантазій;
- оригінальність – новизна та нестандартність мислення, які виявляються у вмінні знаходити нетипові шляхи вирішення проблем;
- цінність – індивідуальна або суспільна значущість створеного продукту, адже не кожна нова ідея має практичну чи культурну вагу.

Тому креативність можна визначити як процес і водночас результат інноваційного мислення, спрямованого на створення ідей, що поєднують новизну із важливістю для окремої особистості чи суспільства в цілому [46].

Британський письменник та журналіст Артур Кестлер розглядає креативність як особливу форму мислення, що базується на здатності переходити між різними рівнями сприйняття. Кестлер запровадив поняття «double-mindedness» – «подвійного мислення». Такий тип мислення, на його думку, є ключовим в актах креативності. На відмінну від звичайного, рутинного мислення, креативне мислення передбачає порушення усталених

схем, поєднання, на перший погляд, несумісних понять і готовність діяти у стані інтелектуальної нестабільності. Саме ця нестійкість – коливання між логічним та емоційним, між відомим і новим – створює умови для появи оригінальних ідей. Письменник підкреслює, що справжня творчість виникає в момент, коли людина виявляє здатність побачити знайоме у новому або застосувати відомі засоби у несподіваний спосіб.

У педагогічному контексті це мислення проявляється через різноманітні «перетворення», що розвивають в учнів гнучкість мислення, наприклад:

- перетворення особистості, коли учень пробує себе в іншій ролі (наприклад, пише текст від імені героя чи об'єкта);
- зміна точки зору, яка сприяє розвитку емпатії та критичного мислення – розгляд певної ситуації чи проблеми з протилежної позиції або зіставлення власного досвіду з досвідом інших;
- перехід від відомого до невідомого, що відбувається через аналогії, метафори та асоціації, які допомагають осмислити нову інформацію;
- зміна жанру чи засобу вираження, коли, наприклад, прозовий текст трансформується у драматичний діалог;
- рух від цілого до частини і навпаки – учні відновлюють зміст тексту або його узагальнення на основі поданих фрагментів.

У більшості сучасних досліджень з педагогічної психології креативність визначають як здатність «генерувати нові, раніше невідомі ідеї та моделі поведінки в нових ситуаціях або по-новому розглядати знайомі ситуації» [50, с. 2]. Це визначення узгоджується із ідеями Артура Кестлера, який вважав креативність процесом поєднання знайомого та нового.

Тож, креативність також можна розглядати як якість мислення та спосіб дії, у центрі яких процес перетворення та переходу між різними

системами сприйняття, поняттями та жанрами. Саме здатність виходити за межі звичного, руйнувати шаблони та поєднувати непок'єднуване забезпечує появу нового та значущого результату у навчальній діяльності [48].

Американський науковець Роджер фон Ейх виділив чотири ключові ролі у креативному мисленні: Дослідник, Митець, Суддя та Воїн. Дослідник шукає нову інформацію та ресурси, збирає дані з різних джерел. Митець перетворює наявні матеріали та знання на нові ідеї, створюючи оригінальні рішення. Суддя оцінює ідеї та визначає, яка з них найефективніша та реалістична. Воїн реалізує обрану ідею на практиці, використовуючи ресурси та результати творчої роботи. У кожного є всі ці ролі, але деякі можуть бути розвинені більше, а інші – менше. Для розвитку креативності під час уроків, необхідно створити середовище, яке враховує всі ці ролі: учитель має стати фасилітатором, який заохочує індивідуальність, поєднує вільний та обмежений час для різних видів діяльності, а також створює позитивну атмосферу, що стимулює мотивацію й творчість учнів [47].

Креативність зазвичай ототожнюють із поняттям творчості і визначають як сукупність індивідуальних та особистісних характеристик, що сприяють самостійному висуванню проблем, генерації великої кількості оригінальних ідей та пошуку нестандартних способів вирішення завдань. Вона тісно пов'язана з розвитком уяви та фантазії, породженням гіпотез, а також демонструє здатність бачити нові зв'язки, знаходити несподівані асоціації та виходити за межі стандартного мислення.

Основними ознаками креативності дослідники називають оригінальність, ініціативність та високу самоорганізацію. Креативні здібності проявляються у здатності фантазувати, виділяти проблему, аналізувати проблемні ситуації, шукати шляхи їх вирішення та відбирати головне, що сприяє особистісному зростанню учня. Особливе значення має формування навичок критичного мислення та рефлексії, що дозволяє бачити альтернативні шляхи вирішення завдань та поєднувати уяви з реаліями навколишнього світу [7, с. 2-3].

У наукових дослідженнях креативність є багатокомпонентним явищем, що інтегрує когнітивні та емоційні здібності сприйняття, уяви, фантазії, інтуїції та здатність до імпровізації. Згідно з Гансом Айзенком, креативність є складовою загальної розумової обдарованості, що «проявляється у здатності продукувати нові та ефективні ідеї» [31, с. 161].

Креативність у сучасній освіті розглядають як складне та багатогранне явище і у повсякденній діяльності. Наприклад, дослідник Йюрген Кертц підкреслює, що креативність слід трактувати як творчі процеси у повсякденному житті, а не лише як створення унікального продукту. Подібно до цього, педагог Алан Мейлі зазначає, що люди часто помилково розглядають креативність як надання уяві повної свободи без будь-яких обмежень. Насправді, творче мислення часто виникає саме в межах певних рамок та потребує дисципліни, оскільки структура допомагає організовувати ідеї та спрямовувати їх у продуктивне русло. Дослідниця Тереза Грейнджер пропонує ще одну перспективу, визначаючи креативність як уявну діяльність, яка продукує результат, який одночасно є оригінальним та цінним, тим самим вкотре підкреслюючи складну та багатогранну природу креативності та її зв'язок із людським інтелектом [51, с. 4].

Отже, креативність виступає не лише особистісною характеристикою, а й педагогічним принципом, що формує основу для розвитку різних компетенцій, зокрема лінгвістичних. Саме завдяки креативному підходу навчальний процес стає більш змістовним, цікавим та мотивуючим, орієнтованим на кожного учня. Завдяки креативному підходу здобувачі мають можливість засвоювати мовні конструкції та вчитися використовувати їх у різних ситуаціях, поєднуючи вже наявні та нові знання із власним досвідом та уявою.

1.2. Лінгвістичні компетенції: визначення та особливості

Проаналізувавши роль креативності в навчальному процесі, доцільно звернутися до поняття «лінгвістична компетенція», оскільки саме вона формує мовну основу для реалізації творчого потенціалу учнів. Для глибшого та кращого розуміння цього поняття, доцільно окремо розглянути значення терміну «компетенція».

Cambridge Dictionary визначає компетенцію як «the ability to do something well», що можна перекласти як «здатність робити щось добре» [36]. За Великим тлумачним словником сучасної української мови, компетенція трактується як «добра обізнаність із чим-небудь» [9]. О. Михайленко та О. Мамчич визначають цей термін як «результат щодо використання засвоєних знань, умінь і навичок у різноманітних життєвих та професійних ситуаціях» [23, с. 94]. Словник іншомовних слів зазначає, що «компетенція» в перекладі з латинської означає «взаємно прагну; відповідаю, підходжу» та пропонує таке визначення – «коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи; коло питань, в яких дана особа має певні повноваження, знання, досвід» [33]. Отже, під поняттям «компетенція» розуміють єдність теоретичних знань, практичних умінь і набутого досвіду, необхідних для результативної діяльності.

Термін «лінгвістична компетенція» або «мовна компетенція» вперше був введений американським лінгвістом Н. Хомським у середині ХХ століття. Науковець трактував це поняття як здатність розуміти і створювати необмежену кількість граматично правильних речень завдяки вже знайомим мовним знакам та правилам їх поєднання [5, с. 21].

Згідно з Навчальною програмою з іноземних мов для 10-11 класів закладів середньої освіти, навчання іноземної, зокрема англійської, мови спрямоване на розвиток комунікативної компетентності, що включає: лінгвістичну, соціолінгвістичну, прагматичну та соціокультурну компетенції [27]. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти визначають лінгвістичну компетенцію як «знання і здатність

використовувати формальні здібності на основі яких можуть бути породжені й сформульовані добре оформлені, повнозначні висловлювання». Лінгвістична компетенція охоплює знання мовної системи та вміння свідомо застосовувати ці знання у процесі спілкування. Мова – складна система символів, оперування якою є невід’ємною частиною комунікативної компетенції [15, с. 172-173]. Аналіз сучасних підходів до викладання іноземних мов свідчить, що лінгвістична (мовна) компетенція визначається як комплекс мовних знань, умінь та навичок, засвоєння яких дозволяє ефективно спілкуватися іноземною мовою відповідно до опанованих мовних норм та підтримувати розвиток мовних здібностей [5, с. 27].

Довгополова Г. та Василенко В. також розглядають лінгвістичну компетенцію як складову комунікативної мовленнєвої компетенції, яку вони визначають як сукупність взаємопов’язаних компонентів, володіння якими свідчить про сформованість в учня необхідних знань, умінь та навичок для спілкування. Дослідниці зазначають, що лінгвістична компетенція виконує практичну функцію, оскільки забезпечує використання мови як інструмента мислення. Важливою особливістю є інтегрованість лінгвістичної компетенції у загальну структуру комунікативного процесу. Вона не обмежується володінням мовними засобами, а передбачає здатність до аналізу тексту, розуміння його структури, функцій та культурного контексту. Розвиток лінгвістичної компетенції потребує системного підходу до формування мовної свідомості, а не лише ізольованого вивчення граматики чи лексики [14, с. 321-323]. У сучасних дослідженнях є слушним твердженням, що лінгвістична (мовна) компетенція полягає у володінні мовою як засобом спілкування, тобто в умінні правильно, з дотриманням графіко-орфографічних, лексичних, граматичних і стилістичних норм, виражати власні думки.

Семенов О. пропонує визначати лінгвістичну компетентність як сукупність лінгвістичних знань про мову як суспільне явище та систему, що постійно змінюється, взаємозв’язок мови з мисленням, культурою та

соціальним розвитком суспільства, та набір умінь застосовувати ці знання у професійній діяльності. Водночас, Симоненко Т. визначає лінгвістичну компетенцію ширше – як комплекс знань про структуру мовної системи та вміння застосовувати ці знання, зокрема аналізувати, порівнювати та систематизувати мовні факти [18, с. 30].

Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, визначають таку структуру лінгвістичної компетентії:

- Лексична компетенція – знання словникового запасу; вміння добирати необхідні лексичні одиниці відповідно до комунікативної мети та контексту; складається з лексичних та граматичних елементів.

Серед лексичних елементів цієї компетенції існують: а) стійкі вирази (розмовні вирази, прислів'я, архаїзми, фразеологічні ідіоми, стійкі дієслівні вирази та вирази з прийменниками, тощо); б) однослівні форми (полісемія).

До граматичних елементів належать артиклі, займенники різних типів (кількісні, вказівні, особові, присвійні), питальні слова, прийменники, допоміжні слова, сполучники.

- Граматична компетенція – знання граматичних форм і правил їхнього вживання, що дозволяють будувати граматично правильні та смислово завершені висловлювання.
- Семантична компетенція – розуміння значень мовних одиниць, логічних відношень між ними, сприйняття підтекстів та конотацій.
- Фонологічна компетенція – здатність розпізнавати та відтворювати звукові елементи мови, володіти наголосом, інтонацією, ритмом.
- Орфографічна компетенція – знання правил написання слів, вживання розділових знаків і графічного оформлення тексту.

- Орфоепічна компетенція – правильна вимова слів відповідно до норм мови та мовленнєвих ситуацій [15, с. 173-186].

Тож, лінгвістична компетенція та всі її компоненти забезпечують основу для мовленнєвої діяльності різного виду – аудіювання, читання, говоріння та письмо. Та ефективне спілкування можливе лише за достатнього рівня володіння мовою, що дозволяє вільно та правильно трактувати висловлювання та формулювати власні думки [15, с. 191-192]. Українські лінгводидакти, зокрема Гуйванюк, Караман, Пентилюк та Плющ, виділяють такі ключові елементи лінгвістичної компетенції, якими має оволодіти учень: а) знання синтаксичних одиниць (словоформа, словосполучення, прості та складні речення, текст), їхньої структури та характеру взаємозв'язків компонентів і типології; б) уміння визначати члени речення, класифікувати речення за ознаками; в) володіння інтонуванням та правилами пунктуації [1, с. 373].

Микитенко М.М. теж наголошує на тому, що знання лексичних одиниць та граматичної та синтаксичної будови речень, вміння формулювати та розуміти висловлювання є необхідним, але недостатнім для повноцінного формування та розвитку лінгвістичної компетенції. Вона розглядається як інтегративна структура, що поєднує організаційні та прагматичні аспекти мовлення [22, с. 125-128].

Кушнір В.С., Камінська І.П. та Старченко М.В. підкреслюють, що лінгвістична компетенція є інтегративною та забезпечує здатність учнів правильно застосовувати мовні засоби в комунікативній діяльності, що є необхідною умовою розвитку інших мовленнєвих навичок, зокрема письма. Дослідниці зазначають, що розвиток мовних компетенцій на уроці сприяє формуванню критичного мислення та практичних умінь [20, с. 92].

В.І. Миценко проаналізував еволюцію поняття «лінгвістична компетенція» в історії лінгвістики та методики викладання іноземних мов. Дослідник зазначає, що володіння іноземною мовою передбачає не лише

засвоєння граматичних правил, вимови та словникового запасу, а й розвиток навичок використання мовних одиниць у певних соціальних та культурних контекстах. Він простежив зв'язок між підходами Н. Хомського, Р. Джекендоффа, Дж. Пустейовського, Дж. Кетца та Дж. Федора, акцентуючи на відмінностях у розумінні мовної структури та процесів породження мовлення. Формування лінгвістичної компетенції є ефективним за умови застосування інтерактивних методик, зокрема рольових ігор, соціолінгвістичних вправ і аналітичних завдань, які сприяють розвитку навичок класифікації та аналізу мовних явищ [24, с. 117-120].

Лінгвістична компетенція та компетентність забезпечує мовну складову учня: здатність граматично правильно будувати речення іноземною мовою, точно писати та вимовляти складні лексичні одиниці та конструкції, вміло ділитися своїми думками щодо різних повідомлень, текстів, фільмів, тощо, а також аналізувати та оцінювати інформацію [25, с. 83].

У контексті міжкультурної взаємодії лінгвістична компетенція розглядається як складова ширшого поняття – лінгвокультурної компетенції. Ця компетенція охоплює як володіння мовною системою, так і засвоєння культурних норм, цінностей та моделей комунікативної поведінки різних спільнот. Низький рівень лінгвокультурної компетенції може спричинити порушення комунікації, викликати культурний шок або стати причиною міжнародних непорозумінь, тому її розвиток є одним із ключових для успішної та ефективної міжкультурної комунікації [12, с. 74-79].

1.3. Взаємозв'язок між креативністю та лінгвістичними компетенціями

Креативність у процесі навчання виступає ключовим чинником розвитку мовних умінь, адже саме вона забезпечує гнучкість і варіативність мовлення. Як зазначає Рибалка Н.В., креативне навчання полягає у самостійному та оригінальному створенні продуктів учнями, а рівень іншомовної комунікативної компетентності безпосередньо залежить від

сформованості лінгвістичної креативності. Це свідчить про те, що творчий підхід і мовні компетенції взаємодіють та разом формують основу успішного оволодіння іноземною мовою [29, с. 7].

У лінгвістиці креативність у контексті мовної діяльності розуміють дещо відмінно від загальноприйнятого значення. З наукової точки зору, креативність часто зводиться до продуктивності – наскільки ефективно застосовуються усталені мовні схеми для створення нових висловлювань. Водночас, з урахуванням прагматичного аспекту креативності як діяльності людини, мовну креативність доречно розглядати як «процес створення необмеженої кількості нових образних продуктів із обмеженої кількості вже існуючих мовних ресурсів». Це передбачає здатність творчо перетворювати наявний мовний матеріал на новий для досягнення конкретних комунікативних цілей. Мовна креативність реалізується через засоби та прийоми, які сприяють розвитку мислиннево-мовленнєвої свободи учня, поглиблюють знання, формують уподобання та розширюють асоціативний потенціал [26, с. 188-189].

Теоретичні підходи до вивчення креативності у мовленні знаходять підтвердження у працях провідних науковців. Так, Р. Картер наголошує, що лінгвістична креативність є універсальною властивістю, що притаманна всім людям, а не лише окремим обдарованим особам. Н. Хомський підкреслює, що фундаментальною особливістю мови є її здатність забезпечувати людині інструменти виражати необмеженої кількості думок і реагувати на безліч нових ситуацій. У цьому ж контексті Завада розглядає лінгвістичну креативність як багатовимірну властивість, що охоплює створення нових сенсів та їхнє осмислення. Такий підхід дозволяє розглядати креативність як динамічний процес взаємодії між учасниками комунікації, у якому нові значення постають у результаті співтворчості. Таким чином, творче використання мовних ресурсів не обмежується відтворенням готових структур, а відкриває можливості для формування індивідуального

комунікативного стилю та розвитку гнучких мовних компетенцій [60, с. 138-139].

Емпіричні дослідження науковців підтверджують, що креативність безпосередньо впливає на якісь мовлення іноземною мовою. Дослідники виявили, що креативність корелює з такими параметрами мовлення, як плавність, точність, складність та зв'язність мовлення. Подібні результати отримали Забіхі, Резазаде та Дастьєрді, показавши, що творчість сприяє мовленнєвій плавності під час письма, проте може знижувати швидкість продукування. Дослідження Фернандес-Фонтеча підтвердило, що загальна креативність позитивно впливає на семантичну плавність у лексичному розвитку іноземної мови, що вивчається стиль [60, с. 143].

У процесі засвоєння іноземної мови креативність виявляється як здатність здобувача освіти мислити нестандартно, гнучко та може демонструвати ініціативу у мовленнєвій діяльності. Вона охоплює уміння осмислювати та розвивати власний мовний досвід, що проявляється у швидкому доборі мовних засобів, точності формулювань, оригінальності висловлювань і здатності адаптувати мовні структури до нових комунікативних ситуацій. Завдяки цьому навчання мови перетворюється з механічного відтворення на процес творчого самовираження, у якому мовець не лише опановує правила, а й експериментує з ними, створюючи власний комунікативний стиль. Така діяльність поглиблює розуміння мовної системи та сприяє розвитку лінгвістичної компетенції, а мова постає засобом пізнання себе й навколишнього світу.

Креативність у комунікації полягає в умінні свідомо долати мовні труднощі, відходити від шаблонів і змінювати мовну поведінку залежно від контексту та співрозмовника. Це включає не лише комбінування вже знайомих мовних структур, а й створення нових способів висловлювання, використання метафор і нестандартних мовних рішень. Характерними рисами креативного мовлення є спонтанність, імпровізація та прагнення до самовираження, що у свою чергу, підвищує ефективність взаємодії. Такий

підхід допомагає більш природно та точно передавати думки, знижують емоційне напруження під час спілкування та полегшують адаптацію до нових комунікативних ситуацій.

Застосування творчих підходів у навчанні іноземної, зокрема англійської, мови сприяє розвитку внутрішньої мотивації, рефлексії та самопізнання. Такі методи активізують не лише когнітивний, але й емоційно-комунікативний потенціал здобувачів освіти, що забезпечує глибше усвідомлення власних мовних можливостей і поступове формування лінгвістичної компетентності. Водночас, навчальний процес набуває інтерактивного характеру: замість пасивного засвоєння знань, учні стають учасниками спільної творчості з учителем. У результаті формується здатність до креативного мислення та уміння ефективно застосовувати мовні ресурси для досягнення комунікативних цілей у реальних життєвих ситуаціях [8, с. 152-154].

Взаємозв'язок між креативністю та лінгвістичними компетенціями простежується і в підходах Р. Кейн та Дж. Кейн. Дослідниці вважають, що навчання буде ефективнішим за умови, якщо:

- а) воно враховує соціальні потреби учнів, їхні інтереси та власні ідеї;
- б) учні мають можливість використовувати вроджену здатність до створення патернів;
- в) нові знання накладаються на вже наявний досвід та знання, що поглиблює увагу та сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

При цьому йдеться не про механічне повторення однотипних вправ, а про застосування вивчених мовних структур у різноманітних контекстах, максимально наближених до реальних. Створення таких ситуацій на заняттях є необхідною умовою для організації бесід і дискусій, які стимулюють самостійне висловлювання, розвивають мовленнєву реакцію та частково компенсують відсутність природного мовного середовища [21, с. 156].

Аналіз науково-методичної літератури, особливостей іншомовної підготовки студентів та практичний досвід викладання іноземних мов дають

підстави стверджувати, що застосування нейродидактичних підходів істотно сприяє формуванню лінгвістичної компетентності. Такі методи активізують діяльність студентів на заняттях, підтримують позитивну мотивацію, стимулюють пізнавальну активність, полегшують засвоєння нового матеріалу та допомагають уявляти ситуації практичного використання знань. Крім того, вони сприяють подоланню психологічних бар'єрів, зокрема страху публічних виступів, побоювання зробити помилку чи небажання працювати в групі. Так, спираючись на висновки дослідників, можна зазначити, що ефективне засвоєння знань передбачає не механічне запам'ятовування правил, а створення умов, за яких усні самотійно формулюють закономірності на основі аналізу численних прикладів. Реалізація такого підходу у навчальному процесі є можливою завдяки використанню принципів нейродидактики [30, с. 43].

Лінгвістка Гумхолд М.Р. стверджує, що застосування креативних матеріалів у навчанні іноземної мови значно підсилює формування лінгвістичної компетентності учнів. Креативність учителя виявляється через розробку нестандартних вправ, адаптацію автентичних текстів до рівня класу та заохочення учнів до самотійного пошуку мовних рішень. Такі практики підвищують зацікавленість у навчанні, розвивають допитливість і рішучість, а також стимулюють мовну креативність – важливу складову лінгвістичної компетентності. Гумхолд також підкреслює, що творчий підхід вчителя активує уяву та одночасно залучає різні канали сприйняття інформації – візуальний, тактильний і когнітивний – що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу і кращій адаптації учнів до нових комунікативних ситуацій як у навчальному середовищі, так і поза ним.

Крім того, дослідниця наголошує на необхідності балансу між структурованістю уроку та простором для самовираження: чіткі інструкції повинні поєднуватися з можливістю творчого розгортання завдань, а наявність часу для обдумування і впровадження власних ідей є ключовою умовою розвитку креативності; поспіх у виконанні вправ, навпаки, знижує

якісь результатів. Тож, креативність учителя та учнів є синергічним процесом, що підвищує мовленнєву активність, адаптивність і саморефлексію, роблячи навчальний процес більш гнучким, орієнтованим на особистість і продуктивним [42].

Формування та розвиток креативності в підлітковому віці сприяє набуттю літературної компетентності, яка включає вміння аналізувати тексти, ефективно використовувати мовні ресурси та інтерпретувати інформацію. Завдяки цьому учні не лише поглиблюють розуміння художніх творів, а й отримують змогу створювати власні тексти, інтегруючи художні уявлення з реаліями навколишнього світу [61, с. 157].

Підтвердженням того, що креативні методи відповідають сучасним освітнім вимогам, є положення програми Міністерства освіти і науки України. Згідно з навчальною програмою з іноземних мов для 10-11 класів, основна мета на старшому етапі полягає у формуванні здатності учнів ефективно спілкуватися іноземною мовою в усній та письмовій формах у різних життєвих ситуаціях.

Лінгвістична компетентність тут охоплює не лише словниково-граматичні знання, а й уміння адекватно підбирати мовні засоби залежно від контексту, мети та адресата комунікації. Програма наголошує на інтегрованому, діяльнісному підході: знання здобуваються через змістову діяльність, а не через ізольоване заучування правил, що збігається з концепцією креативного письма, яка буде розглянута у наступному підрозділі даного дослідження.

Очікувані результати передбачають досягнення рівнів B1 у загальноосвітніх класах і B2 у профільних та спеціалізованих школах – на цих рівнях учні повинні розуміти автентичні тексти, логічно висловлювати думки письмово, використовувати різні граматичні та лексичні засоби та адаптувати стиль відповідно до вимог комунікації. Також, наголошується, що мовленнєві вміння формуються через розвиток творчого мислення, самостійності та здатності до самовираження, що підтверджує доцільність

креативного письма як засобу розвитку мовних компетенцій та особистісних якостей старшокласників [27].

Тож, на підставі теоретичних положень, нормативних документів та дослідницьких висновків доцільно розглянути поняття «креативного письма» та як воно впливає на розвиток креативності, лінгвістичної, літературної та особистісної компетенцій.

1.4. Роль креативного письма в розвитку зазначених компетенцій

Креативне (творче) письмо англійською мовою набуває дедалі більшої актуальності, що зумовлено необхідністю формування в учнів старших класів креативного мислення, здатності до самовираження та інтелектуальної гнучкості. У контексті глобалізації, міжкультурної комунікації та зростаючої ролі англійської мови як засобу самореалізації, розвиток творчих та письмових навичок, має особливе значення. І саме креативне письмо виступає не лише інструментом мовленнєвої практики, а й засобом формування ключових компетентностей ХХІ століття [11]. Тому доцільно розглянути визначення креативного письма та його особливості.

Вважають, що креативне письмо охоплює всі види письмової діяльності, у яких провідну роль відіграє уява та індивідуальний стиль автора. Метою такого письма є не лише передача інформації, а й бажання викликати певну емоцію в читача, розважити або надихнути, поділитися власними ідеями та враженнями. Окрім естетичної функції, креативне письмо має великий навчальний потенціал. Воно виступає засобом дослідження навколишнього середовища, переосмислення стереотипів та розвитку критичного мислення. У майбутньому учні, засвоївши навички та техніки креативного письма, зможуть легше знаходити оригінальні способи вирішення проблем, а навички переконання та ефективність комунікації у професійній діяльності будуть на вищому рівні [54, с. 4].

Попри те, що межі креативного письма фактично не існують, дослідники зазвичай виділяють кілька основних форм: художня проза (оповідання, новели, романи), поезія, творчий нон-фікшн (мемуари, особисті есе, нариси та літературна журналістика) та сценарне письмо для театру чи кіно [41]. Кожна з цих форм має власну мету та особливості реалізації, але всі вони спрямовані на розвиток уяви, індивідуального стилю та здатності до самовираження.

Важливо також провести чітку межу між креативним та академічним письмом. На відміну від академічного (або наукового) письма, яке ґрунтується на фактичності, доказовості та формальних стандартах (наукові статті, журнали, тези, тощо), творче письмо є більш гнучким, індивідуалізованим і емоційно насиченим. Його можна визначити як «здатність передавати оригінальні ідеї та емоції у логічно структурованій, але водночас образній формі» [39, с. 3]. Саме ця відмінність робить креативне письмо особливо цінним у шкільній практиці, оскільки воно дозволяє учням виходити за межі стандартних завдань та розвивати власний стиль.

Цінність креативного письма полягає також у його впливі на особистісний розвиток умінь учнів висловлювати власні думки, почуття, спостереження, уяву та життєвий досвід засобами мови. У процесі навчання учні поступово вдосконалюють мовні компетенції, навчаючись передавати зміст повноцінно, навіть якщо їхнє висловлювання недосконале. Згодом вони удосконалюють структуру тексту, збагачують лексику, урізноманітнюють синтаксичні конструкції та розвивають індивідуальний стиль письма.

Дослідники зазначають, що формування навичок креативного письма – це поступовий процес, який неможливо опанувати лише через вивчення граматики та загальних правил. Необхідною є постійна практика, що передбачає активне осмислення [39, с. 5].

Дослідник Алан Мейлі теж визначає креативне письмо як «діяльність, що здебільшого пов'язана з текстами, які мають більш естетичну та художню мету, такими як поезія, художня література та фанфіки». Такі тексти

апелюють до уяви, інтуїції, особистого досвіду та спогадів. На його думку, креативне письмо – своєрідна «гра з мовою». Дослідник Гармер, який визначає творче письмо як діяльність, що «дозволяє уяві вільно проявлятися». А дослідниця та викладачка Зої Чараламбус додає, що письмо, особливо креативне, відкриває простір для свободи, де учні можуть виходити за межі звичних обмежень [51]. Через креативне письмо учні мають можливість досліджувати власні емоції, пізнавати нові сторони себе й поступово формувати власну ідентичність.

Подібної думки дотримується німецька дослідниця Габрієла Поммерін розглядає креативне письмо як форму вільного самовираження, що виникає під впливом асоціацій, пов'язаних із певним предметом, образом або мовним стимулом, так який сприяє розвитку креативності. Науковиця також стверджує, що винахідливість та здатність до відкриттів передбачають сміливість експериментувати з мовою, створювати нові вислови та відступати від усталених норм [16, с. 29].

Технології, що лежать в основі креативного письма, поєднують ефективні педагогічні підходи та сприяють перетворенню навчального процесу на простір творчої взаємодії між учнями та вчителем. У такому середовищі важливо створювати умови, які стимулюють розвиток пам'яті, уяви, спостережливості та критичного мислення.

Під час роботи над творчими текстами учні не лише осмислюють власний досвід та виражають індивідуальність, а й вчаться самостійності, співпраці, переживають емоційне задоволення від досягнень та позитивного фідбеку [13, с. 143]. Дослідники вкотре підтверджують такі ознаки креативного письма як спрямованість на самовираження, суб'єктивність, нестандартність мислення, активізація уяви та свобода творчості.

Окрім емоційного ефекту, креативне письмо сприяє розвитку рефлексивного мислення, що допомагає учням критично оцінювати власні мовні досягнення, виявляти прогалини у знаннях та відстежувати й аналізувати власний прогрес у навчанні. Робота над творчим текстом сприяє

формуванню здатності до самоаналізу, що дозволяє учням глибше осмислити засвоєний мовний і мовленнєвий матеріал [10]. У цьому контексті важливо пам'ятати, що писемне мовлення загалом є продуктивним видом мовленнєвої діяльності. Воно передбачає цілеспрямоване використання графічних, орфографічних, лексико-граматичних і стилістичних засобів для вираження думок та здійснення комунікації. Як зазначає С. Грехем, письмо – це «складна навичка, яка не формується спонтанно, а потребує систематичного навчання». Саме тому одним із ключових завдань освіти в школі є формування в учнів здатності ефективно та гнучко користуватися письмом як універсальним інструментом іншомовної комунікації [28, с. 161].

Крім когнітивного, письмо має ще й психофізіологічне значення для розвитку особистості. Психолог та нейропсихолог А.Р. Лурія наголошував на складності та глибині процесу письма, який охоплює інтелектуальні та моторні компоненти. На основі його досліджень можна зробити висновок, що систематичне опрацювання письмових навичок, особливо тих, які залучають дрібну моторику, сприяє активному формуванню стабільних міжнейронних зв'язків у мозку [33, с. 348].

Як зазначено раніше, поряд з усним мовленням письмо належить до продуктивних видів мовленнєвої діяльності, що забезпечують активну участь у комунікації. У шкільній практиці воно реалізується у двох основних формах – академічній та творчій.

Академічне письмо орієнтоване переважно на потреби подальшої освіти, тоді як творче пов'язане з художніми жанрами та надає учням більше можливостей для самовираження, що є важливим для дітей та підлітків. Орієнтація виключно на академічне письмо може знижувати інтерес та мотивацію до навчання. Натомість креативне письмо є більш універсальним, адже дозволяє кожному учневі висловити власні думки та емоції у письмовій формі.

Дослідження Сенела свідчать, що письмо часто сприймається учнями як надто складне завдання, що викликає труднощі та негативне ставлення –

особливо коли тематика завдань не відповідає інтересам учнів. У таких випадках письмова діяльність перетворюється на формальність, пов'язану лише з оцінюванням. Подібної думки дотримується Таня Меннінг-Льюїс, яка зазначає, що письмо нерідко асоціюється з тиском і вимогами, а не з природною потребою спілкування [37, с. 4-5].

Водночас залучення творчих жанрів у навчальний процес може стати дієвим засобом підвищення мотивації. Можливість працювати з темами, що викликають інтерес, сприяє розвитку мовних умінь, збагаченню словникового запасу та формуванню індивідуальності. Дослідження підтверджують, що систематичне використання творчих завдань під час навчання позитивно впливає й на академічне письмо, оскільки розвиває мовленнєву гнучкість та розширює лексичні ресурси учнів.

У методиці викладання англійської мови креативне письмо розглядається як діяльність, що передбачає виконання завдань, спрямованих на розвиток уяви. Зростання популярності креативного письма пояснюється насамперед високим потенціалом для учнів. Створення вірша або оповідання іноземною мовою є значним досягненням, яке викликає почуття гордості. Крім того, креативне письмо розглядається як один із найефективніших способів оволодіння мовою в ігровій та експериментальній формі. Завдяки креативному письму учні мають змогу досліджувати себе та світ, що підвищує їхню навчальну активність і сприяє якісному засвоєнню мовних знань [59, с. 77]. Саме тому його доцільно розглядати як невід'ємний компонент будь-якої мовної програми, орієнтованої на формування високого рівня іншомовної компетентності.

Попри значний потенціал, в українській освітній практиці креативне письмо англійською мовою досі застосовується обмежено. Це актуалізує потребу в його ширшому впровадженні у навчальний процес, оскільки саме цей вид діяльності може стати ефективним засобом стимулювання мовного та інтелектуального розвитку учнів [59, с. 77]. Використання творчих письмових завдань має значний дидактичний потенціал і може бути

інтегроване практично в кожне заняття з англійської мови. Психолого-педагогічні дослідження виокремлюють низку переваг такої діяльності:

- а) розвиток мовної комунікації на всіх рівнях (лексичному, граматичному, фонологічному);
- б) створення умов для мовних експериментів;
- в) забезпечення ситуації успіху;
- г) підвищення мотивації до навчання.

Необхідність інтеграції креативного письма у навчальний процес підкреслює І. Томпкінс у своїй праці *«Seven Reasons Why Children Should Write Stories»*, де виокремлює такі його функції: ігровий характер навчання, творче заохочення, дослідження мовних функцій, стимулювання фантазії та уяви, розвиток лінгвістичних компетенцій, пошук власної індивідуальності, а також вдосконалення навичок читання й письма [13, с. 144].

Враховуючи окреслені функції, стає очевидним, що креативне письмо має потенціал для глибокої інтеграції в освітній процес, навіть попри певні труднощі, які можуть виникнути під час його практичного застосування. Ця діяльність відкриває широкі можливості для використання вже набутих лексичних і граматичних знань. Вона також формує міжкультурну обізнаність і дозволяє застосовувати створені тексти як ресурс для розвитку навичок читання та усного мовлення.

Додаткові свідчення на користь креативного письма подає дослідниця Зої Чараламбус, яка, спираючись на власний досвід викладання, відзначає його позитивний вплив на учнів. Вона підкреслює, що здобувачі освіти нерідко бувають «здивовані власними можливостями під час створення креативних текстів», адже такий вид діяльності сприймається ними як новий і несподіваний досвід.

Дж. Гармер, у свою чергу, наголошує, що виконання завдань з креативного письма приносить учням відчуття задоволення та гордості за власний результат, що підтверджує висновки, викладені раніше в цьому

дослідженні [51]. А. Мейлі зазначає, що систематична практика креативного письма сприяє підвищенню самооцінки, впевненості та самосвідомості учнів.

Подібної думки дотримується Сміт, підкреслюючи, що більшість учнів сприймають такі завдання як мотивуючі та реагують на них позитивно. Гармер також додає, що мотиваційний ефект значно посилюється, коли учні мають змогу ділитися власними текстами не лише з учителем, а й із ширшою аудиторією. Усвідомлення наявності реальних читачів або слухачів, для яких створюються вірші чи історії, стимулює прагнення до точного, виразного та емоційно насиченого використання англійської мови [51].

Важливою складовою впливу креативного письма є його здатність знижувати тривожність, створюючи умови для внутрішнього задоволення від не лише результату, а й від самого процесу. Така діяльність розвиває допитливість, заохочує до пошуку нових знань, тренує логічне та систематичне мислення, що є основою когнітивного зростання.

Оскільки креативність є важливою рисою особистості, її розвиток потребує системного та поетапного підходу в навчанні. Це дозволяє учням поступово працювати більш самостійно, зокрема поза межами класу. Дослідження Покхрела підтверджує, що залучення учнів до різноманітних письмових завдань сприяє формуванню навичок письма та підвищує загальний рівень володіння англійською мовою [35, с. 73-74]. Комайді, у свою чергу, наголошує, що письмова діяльність розвиває здатність уважніше сприймати інформацію, формує вміння помічати деталі та глибше осмислювати досвід. Вона також стимулює пошук додаткових джерел інформації, що сприяє розширенню знань і розвитку дослідницьких умінь [39, с. 2]. Таким чином, використання креативного письма не лише збагачує лінгвістичні компетентності учнів, а й сприяє формуванню інноваційного мислення та особистісної автономії.

У контексті розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій старшокласників важливо враховувати, що успішність креативної особистості визначається низкою якостей: знання, здатність до самоосвіти,

допитливість, спостережливість, уява, критичність мислення, ентузіазм та наполегливість. Ці характеристики безпосередньо пов'язані з умінням асоціювати поняття, знаходити аналогії, ставити запитання, генерувати нові ідеї та застосовувати нестандартні підходи до розв'язання проблем [6]. Креативне письмо допомагає долати страх перед помилками, стимулює до розмірковування, самовираження, водночас удосконалюючи комунікативні навички й зменшуючи залежність від постійного зовнішнього контролю [17, с. 19].

Окрім значення для особистісного розвитку, креативне письмо виступає дієвим засобом формування лінгвістичних компетенцій, насамперед через збагачення словникового запасу та розвиток чутливості до мовних нюансів. Як зазначає Сміт, емоційна складова, що виникає в процесі письма, допомагає учням усвідомити важливість точного добору слів для ефективної комунікації. У цьому сенсі креативне письмо відкриває простір для дослідження складних відтінків мови, сприяючи глибшому розумінню культурного контексту [49, с. 329-330]. Дослідження різних науковців підтверджують, що така діяльність розвиває мовні навички на різних рівнях: граматичному, лексичному, дискурсивному та фонологічному. Особливо важливим є засвоєння периферійної лексики, яка допомагає відчувати культурні відтінки та передавати емоції. Таким чином, креативне письмо, розширюючи мовні ресурси, стимулює й когнітивну усвідомленість.

Письмова діяльність, під час якої учні комбінують різні слова та випробовують синтаксичні структури, сприяє розвитку різних компонентів лінгвістичної компетенції та активізує креативне мислення. Бріттон стверджує, що саме креативне письмо зміцнює мовні навички, забезпечуючи тісніший зв'язок між особистим самовираженням та академічним навчанням [43]. Дослідники з різних країн зазначають, що креативне письмо «допомагає зберегти та поглибити лінгвістичні та фактичні знання, служить надійним інструментом мислення, стимулює говоріння та читання іноземною, зокрема англійською, мовою» [57, с. 280]. Це підтверджує його значення не лише як

навчального інструменту, а й як засобу розвитку когнітивних і комунікативних навичок.

Актуальність даного дослідження також зумовлена зростанням ролі писемного мовлення у зв'язку з активним розвитком сучасних інформаційних технологій. Соціальні мережі, блоги та інтернет-форуми щодня охоплюють дедалі ширшу аудиторію, забезпечуючи постійну міжкультурну комунікацію у письмовій формі. Крім того, поширеною практикою стало створення компаніями та організаціями власних веб-сайтів, корпоративних блогів і сторінок у соціальних мережах, таких як Instagram, Treads тощо. Це, своєю чергою, розширило ринок праці, адже виникла потреба у фахівцях, які володіють високим рівнем писемної компетентності та здатні ефективно застосовувати її в онлайн-середовищі з оригінальним, креативним підходом [19, с. 198]. Важливість цього твердження базується на підвищеному інтересі сучасних підлітків до новітніх професій, пов'язаних із цифровою комунікацією.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що креативне письмо має багатогранний позитивний вплив на процес вивчення іноземної мови. По-перше, воно значно підвищує рівень лінгвістичної компетентності учнів. По-друге, відкриває простір для реалізації їхнього творчого потенціалу, сприяє особистісному самовираженню та самоствердженню засобами мови. По-третє, креативне письмо створює умови для експериментування з мовою та різними техніками письма.

Крім того, креативне письмо дозволяє вчителю залучати до активної практики іноземної мови всіх учнів групи чи класу, а також стимулює їх до читання, слухання, обговорення та оцінювання створених текстів [16, с. 32].

Таким чином, креативне письмо постає не лише як ефективний засіб розвитку лінгвістичних компетенцій, а й як універсальний інструмент формування творчої, автономної та мотивованої особистості. Це визначає доцільність його подальшого методичного опрацювання у навчальному процесі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У першому розділі було здійснено теоретичний аналіз питання розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій учнів старших класів у процесі навчання англійської мови. Розгляд науково-педагогічних досліджень дозволив окреслити сутність ключових понять, визначити їх взаємозв'язок та обґрунтувати роль креативного письма як ефективного засобу формування зазначених компетенцій.

1. Креативність як педагогічна категорія.

Аналіз наукових джерел показав, що креативність є багатограним явищем, яке поєднує когнітивні, емоційні та соціальні аспекти. Вона визначається як здатність генерувати нові, оригінальні й водночас цінні ідеї, що мають практичне чи культурне значення. У педагогічному контексті креативність розглядається не лише як індивідуальна риса, а й як важливий чинник ефективності навчального процесу, оскільки вона сприяє розвитку критичного мислення, самостійності, гнучкості та здатності до рефлексії.

Було підкреслено, що розвиток креативності можливий лише у сприятливому освітньому середовищі, де учні мають можливість експериментувати, проявляти ініціативу, брати відповідальність за власні рішення, висловлювати оригінальні ідеї та застосовувати нестандартні підходи до виконання завдання. Таким чином, креативність виступає як стратегія особистісного розвитку та як педагогічний принцип, що робить навчання змістовним та мотивуючим.

2. Лінгвістична компетенція: сутність та структура.

Лінгвістична компетенція розуміється як здатність породжувати та розуміти граматично правильні висловлювання, спираючись на знання мовної системи та правил її функціонування. Вона охоплює комплекс мовних знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне використання мови в процесі спілкування.

Структура лінгвістичної компетенції охоплює кілька взаємопов'язаних компонентів: лексичну, граматичну, семантичну, фонологічну, орфографічну

та пунктуаційну компетенції. У сукупності ці складники забезпечують здатність учнів ефективно використовувати мову в усному та писемному мовленні, що робить лінгвістичну компетенцію основою іншомовної комунікативної діяльності. Таким чином, стверджується, що лінгвістична компетенція водночас є важливою складовою комунікативної компетенції.

3. Взаємозв'язок креативності та лінгвістичної компетенції

Доведено, що розвиток креативності та лінгвістичної компетенції є взаємопов'язаними процесами. Креативне мислення стимулює мовленнєву активність, збагачує словниковий запас, розширює синтаксичні можливості та сприяє формуванню індивідуального стилю мовлення. Водночас оволодіння мовними засобами створює підґрунтя для творчого самовираження та реалізації інноваційних ідей.

Тож, креативність і лінгвістична компетенція взаємно підсилюють одна одну: творче мислення сприяє засвоєнню інформації, а мовна компетентність забезпечує інструментарій для реалізації творчих задумів.

4. Роль креативного письма

Особливу увагу у розділі було приділено креативному письму як педагогічному інструменту, що поєднує мову та творчі уміння. Було встановлено, що креативне письмо:

- розвиває уяву, критичне та рефлексивне мислення;
- сприяє збагаченню словникового запасу та вдосконаленню граматичних навичок;
- допомагає долати страх перед помилками та формує позитивне ставлення до процесу навчання;
- створює умови для самопізнання та самовираження;
- забезпечує інтеграцію академічного та творчого письма, що підвищує ефективність навчального процесу.

Креативне письмо також відповідає сучасним викликам, пов'язаним із розвитком інформаційних технологій та зростанням ролі писемного мовлення у міжкультурній комунікації.

Отже, у першому розділі було обґрунтовано, що креативність і лінгвістична компетенція є ключовими складовими навчання англійської мови, а креативне письмо виступає ефективним засобом їхнього розвитку. Теоретичний аналіз підтвердив доцільність упровадження креативного письма у практику викладання англійської мови в старших класах, оскільки воно забезпечує не лише мовний, а й особистісний розвиток учнів.

Ці висновки створюють підґрунтя для подальшого розгляду методик навчання креативного письма та аналізу їхньої ефективності, що стане предметом дослідження у другому розділі.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕАТИВНОГО ПИСЬМА В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

2.1. Методики навчання креативному письму

У сучасній методиці викладання іноземних мов креативне письмо розглядається не лише як форма самовираження, а насамперед як ефективний інструмент розвитку іншомовної продуктивної компетентності. Тому важливим є аналіз підходів і методик його навчання, що застосовуються у шкільній та університетській практиці.

Попри визнання креативного письма важливим засобом розвитку іншомовної компетентності, на практиці рівень сформованості писемних умінь у старшокласників залишається недостатнім. Це пояснюється кількома чинниками: відсутністю належної бази, а також невідповідністю кількості вправ на різних етапах навчання вимогам Державного стандарту. Крім того, ефективне оволодіння креативним письмом потребує ознайомлення з різними моделями текстів та їхніми структурними особливостями чого часто бракує у навчальному процесі [2]. З огляду на це, вчителі мають доповнювати навчальні програми додатковими матеріалами і вправами, спрямованими на подолання виявлених прогалин та вдосконалення письмових навичок учнів.

Ще одним чинником, що ускладнює розвиток креативного письма, є використання невідповідних моделей навчання. У деяких випадках учителі застосовують підходи, які не відповідають поставленим цілям, що знижує ефективність занять. Часом складність креативного письма пов'язана із самими учнями: їм бракує мотивації, вони віддають перевагу іншим видам дозвілля або мають труднощі з вираженням власних ідей у письмовій формі. Одним із можливих рішень є синектична модель соціальних наук, яка заохочує учнів використовувати аналогії зі свого оточення [39, с. 4]. Такий

підхід допомагає розвивати творчий потенціал і поступово формувати навички креативного письма англійською мовою.

Окремої уваги заслуговують внутрішні труднощі, з якими стикаються учні, що ускладнюють оволодіння навичками креативного письма. Вони часто відчують невпевненість у власних силах, мають обмежений словниковий запас, проблеми зі зв'язністю тексту та нестачу натхнення; для багатьох здобувачів освіти складність полягає також у самостійному генеруванні ідей. Додатково у навчальному процесі нерідко недооцінюється важливість формування індивідуальних цілей і підтримки творчого підходу [39, с. 3]. Учителі мають бути готові підтримати тих учнів, які не можуть самостійно розпочати роботу, пропонуючи їм ідеї та використовуючи прості та доступні формати завдань, які учні сприймають як посильні та зрозумілі. Серед таких форматів часто рекомендують хайку як просту та емоційно близьку форму, що особливо добре працює з підлітками, які часто переживають інтенсивні емоції та невпевненість. Більш того, демонстрація власного прикладу є важливою складовою успішного навчання креативному письму [51].

Для ефективного формування письмових умінь у процесі вивчення англійської мови важливо враховувати низку загальнодидактичних принципів, на яких ґрунтується навчання письма:

- Принцип попереднього формування усного мовлення – передбачає початкову орієнтацію на усне спілкування з поступовим переходом до читання та письма.

Проте, надмірний акцент лише на усному компоненті може ускладнити подальше засвоєння письма, тому рекомендується інтегрувати письмові елементи вже на ранніх етапах навчання;

- Принцип орієнтації та орфографічні особливості мови, що вивчається з урахуванням її типологічних характеристик.

У випадку з англійською мовою йдеться про традиційну орфографію, для якої характерна відсутність прямої відповідності між вимовою та

написанням слів. Така особливість ускладнює процес засвоєння письма, тому потребує спеціальної уваги до формування орфографічної компетентності учнів.

- Принцип зіставлення з рідною мовою – виявлення спільних графічних ознак та/або структурних закономірностей, що сприяє глибшому розумінню письма.
- Принцип поетапного формування письмових умінь: а) розвиток технічної сторони письма; б) використання письма як засобу засвоєння мовного матеріалу; в) застосування письма в комунікативних ситуаціях [33, с. 347].

Дотримання цих принципів забезпечує методичну основу для поступового та усвідомленого розвитку письмових навичок, що є необхідною умовою для успішного оволодіння креативним письмом.

Змістове наповнення навчального процесу також визначається очікуваними результатами навчально-пізнавальної діяльності учнів, сформульованими в чинній навчальній програмі з англійської мови. Ці орієнтири окреслюють рівень сформованості письмової компетентності, якого мають досягти здобувачі освіти. Зокрема учні повинні вміти: писати особисті листи та записки, пов'язані з нагальними потребами повсякденного життя; формулювати письмові звернення із запитом або наданням простої актуальної інформації, пояснюючи власну позицію; викладати новини та висловлювати особисту думку у письмовій формі, зіставляючи її з поглядами інших; створювати зв'язні тексти на знайомі теми у межах власних інтересів, логічно поєднуючи окремі елементи висловлювання; писати чіткі, розгорнуті тексти із використанням інформації з кількох джерел, а також здійснювати її узагальнення та оцінювання [27].

Такі вимоги не лише задають орієнтири для організації навчального процесу, а й формують основу для розвитку креативного письма як засобу особистісного самовираження та поглиблення іншомовної продуктивної компетентності.

Цікавою є спеціальна методика навчання креативного письма, розроблена у межах дослідження О. Тарнопольського. Звернення до його методики є обґрунтованим у межах аналізу підходів до навчання креативного письма, оскільки вона поєднує низку ефективних стратегій, що відповідають сучасним освітнім запитам. Ключовим принципом методики стало інтегрування процесного та жанрового підходів: перший акцентував увагу на етапності створення тексту – від задуму до редагування, тоді як другий передбачав аналіз зразків певного жанру та відпрацювання їхніх структурних і стилістичних особливостей у власних текстах студентів. Така комбінація сприяла не лише формуванню мовних умінь, а й розвитку здатності до творчого самовираження [59, с. 77]. Суттєвим компонентом методики було цілеспрямоване формування умінь опису, розповіді та дискусії, які вважалися найбільш доступними та водночас стимулюючими для студентів на початковому етапі навчання. Завдання у форматі короткого оповідання сприяли розвитку мовної виразності, уміння передавати емоції та аргументувати власну позицію.

Окрему увагу приділено розвитку навичок коментування та критичного аналізу. Тарнопольський наголошував, що ефективно оволодіння креативним письмом неможливе без формування критичного мислення, тому учні мали навчитися оцінювати власні тексти та роботи однокласників. Це реалізувалося через систему взаємооцінювання (peer-review), що передбачала читання, коментування та обговорення написаних творів. Ще одним важливим елементом методики стало забезпечення автономії учнів. Це досягалося шляхом впровадження практики вільного вибору (free-choice writing), коли учні самостійно визначали тему, жанр і стиль майбутнього тексту [59, с. 78].

Інтеграція процесного та жанрового підходів, розвиток критичного мислення і забезпечення автономії учнів створюють комплексну модель, яка сприяє формуванню лінгвістичної компетенції учнів та активізує їхній творчий потенціал.

Серед сучасних методичних підходів до навчання креативного письма варто також виокремити модель, яка акцентує на поєднанні мовного розвитку з особистісним зростанням учнів. Методика базується на інтеграції процесного та комунікативного підходів, що передбачає проходження всіх етапів створення тексту – від створення ідей і планування до редагування та презентації. Особливу увагу приділено інтерактивності навчального процесу: учні працюють у малих групах, обмінюються думками, беруть участь у колективному редагуванні текстів. Такий формат сприяє розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та навичок співпраці. Важливою складовою цієї методики є роль учителя як фасилітатора – не контролера, а наставника, який створює умови для самостійного пошуку, підтримує ініціативу учнів і мотивує їх до формування власного стилю письма [39, с. 3-4]. Таким чином, дана запропонована модель навчання креативного письма орієнтована на гармонійне поєднання мовної комунікації з особистісним розвитком, що відповідає сучасним педагогічним орієнтирам і потребам учнів.

Ще один підхід до навчання креативного письма представлено в іншому дослідженні, де воно трактується як більш вільна форма письма, що дозволяє учням використовувати власні ідеї, уяву та особистий досвід [51, с. 14-15]. Такий підхід зосереджується на важливості дотримання балансу між структурованістю завдань та свободою самовираження. Методика передбачає кілька ключових акцентів. По-перше, це розвиток автономії, зокрема можливість обрати тему, жанр та стиль. По-друге, важливою умовою є підтримка з боку вчителя, який створює безпечне освітнє середовище, де помилки не сприймаються як перешкода, а як частина навчального процесу. По-третє, методика спирається на процесний підхід. Нарешті, вчитель виконує роль не лише фасилітатора, а й виступає як модель: він пише разом з учнями, демонструючи власний приклад і підтримуючи їхню ініціативу [51, с. 5-7; 22]. Така методика сприяє розвитку мовної та соціально-емоційної

компетентності учнів, формуючи в них впевненість та готовність до творчої взаємодії.

Зазначені принципи узгоджуються з висновками інших дослідників, які також наголошують на важливості створення безпечного середовища для письма, орієнтації на процес, гнучкості завдань та ролі вчителя як фасилітатора. Зокрема у навчальному посібнику *Creative Writing Cookbook* підкреслюється, що методика креативного письма має сприяти не лише розвитку уяви та здатності до самовираження, а й інтеграції письма з іншими ключовими компетенціями – лінгвістичними, соціальними та культурними [54].

Цінний внесок у розробку підходів до навчання креативного письма зроблено також у матеріалах British Council, де виділяється важливість поєднання читання та письма як взаємопов'язаних процесів. Учні не лише аналізують художні тексти, а й створюють власні, спираючись на подібні стилістичні та композиційні принципи [44, с. 5-6]. Методика ґрунтується на ідеї поступового входження у творчу діяльність через розігрівальні вправи (warm-up), які допомагають подолати психологічний бар'єр і демонструють, що навіть складні літературні прийоми можна опанувати у доступній, ігровій формі [44, с. v-vi]. Серед ключових методичних орієнтирів виокремлюють:

- використання метафоричних підходів, зокрема метафори «weaving a text», яка допомагає учням уявити процес письма як створення цілісного текстильного полотна;
- інтеграцію образності – роботу з метафорами, порівняннями, візуальними образами, що стимулює уяву та розвиває стилістичну гнучкість;
- поєднання критичного читання з творчим письмом: учні спершу створюють власні тексти, потім аналізують, як подібні прийоми реалізовані у професійних зразках;
- гнучкість викладання, за якої вчитель адаптує завдання до рівня підготовки учнів, навчального часу та культурного контексту.

Загалом цей підхід спрямований на те, щоб зробити письмо доступним, інтерактивним та тісно пов'язаним з досвідом самих учнів.

На увагу також заслуговує методика, запропонована Григор'євою, Михайловською та Кулак, яка ґрунтується на використанні автентичних літературних творів як джерела мовного та культурного досвіду. Такий підхід дозволяє учням взаємодіяти з живою мовою, занурюватися в контекст реального мовлення та осмислювати письмову діяльність як частину особистісного самовираження. Ключові принципи цієї методики включають: а) орієнтацію на особистісний розвиток, де письмо виступає засобом самопізнання, самовираження та творчої реалізації; б) поетапність навчання; в) інтеграцію автентичних текстів як основи для мовного аналізу та культурного осмислення; г) використання метакогнітивних стратегій (планування, самоконтроль, рефлексія); ґ) створення творчого середовища, у якому акцент робиться на задоволенні від письма, ігрових формах та експериментуванні з англійською мовою.

Реалізація методики відбувається через три послідовні етапи:

1. Підготовчий етап: учні виконують прості рецептивні вправи, які допомагають передбачити зміст тексту за заголовками чи ілюстрацією, визначити можливі теми й мотиви. Це налаштовує їх на роботу, розвиває уяву та створює основу для подальшого письма.
2. Тренувальний етап: тут поєднується аналіз готових текстів із власними спробами. Учні пишуть за зразком, описують картинки, перефразовують уривки чи змінюють структуру тексту. Такі завдання допомагають гнучко працювати з мовою та відчувати стиль.
3. Етап вільного письма: учні створюють власні тексти без жорстких рамок: есе, оповідання, вірші чи щоденникові записи. Це розвиває самостійність, креативність та впевненість у письмі.

Таким чином, методика формування креативного письма на основі автентичних літературних творів забезпечує поступовий перехід від

рецептивних умінь до продуктивних, поєднує мовні, когнітивні та творчі завдання, а також створює умови для гармонійного розвитку англomовної комунікативної компетентності учнів [13, с. 142-144].

Окремі дослідження акцентують на тому, що сучасна школа має не лише передавати знання, а й формувати творчу, критично мислячу особистість, здатну самостійно продукувати іншомовні висловлювання. Особливу увагу при цьому приділено поетичним текстам як ефективному засобу розвитку креативності: вони поєднують образність, емоційність і багатство мовних засобів, що дозволяє учням не лише засвоювати лексику й граматику, а й розвивати уяву, асоціативне мислення та навички інтерпретації [3, с. 29-30].

Методика включає низку інноваційних підходів: а) технологія «брендінг» як засіб розвитку асоціативного мислення – учні створюють ланцюги асоціацій, пов'язані з брендами і тренують уміння висловлювати власну точку зору іноземною мовою; б) когнітивна метафора – на основі поетичних текстів учні формують нові поняття та образи, що сприяє розвитку абстрактного мислення; в) креативне письмо; г) проєктна діяльність – створення колажів, відео тощо, які інтегрують мовні та візуальні засоби вираження; ґ) технологія «сенкан» – написання п'ятирядкових віршів, що концентрують головну ідею теми та розвивають навички аналізу й синтезу.

У процесі формування навичок креативного письма важливо не лише опрацьовувати методичні підходи, а й розуміти, з чого починається практична робота над текстом. У різних навчальних матеріалах описуються кілька базових кроків, які допомагають учням поступово зануритися в творчу діяльність [41].

Крок 1. Перед тим як розпочати власне письмо, учням рекомендується активно читати, особливо з аналітичною метою. Вивчення стилістичних прийомів, композиційних рішень і мовних засобів у текстах інших авторів сприяє розвитку критичного мислення та формуванню стилю. Імітація

окремих елементів, що справили враження, може стати корисним етапом у становленні письмової майстерності.

Крок 2. Креативне письмо потребує систематичності. Навіть короткі щоденні вправи – ведення щоденника, вільне письмо, опис побаченого чи рефлексія над спогадами – сприяють розвитку лінгвістичної компетенції та зниженню страху перед «чистим акрушем». Головне – писати регулярно.

Крок 3. Коли учні стикаються з труднощами у вигадуванні теми, ефективним інструментом стають письмові підказки (writing prompts) – короткі завдання або провокаційні фрази, що стимулюють уяву. Вони допомагають подолати творчій застій і активізувати процес генерування ідей.

Крок 4. Жоден перший варіант тексту не є остаточним. Важливо навчити учнів відкрито сприймати конструктивну критику, брати участь у групових обговореннях, де відбувається взаємне оцінювання. Такий формат сприяє розвитку навичок необхідний для формування уміння креативного письма.

Серед ефективних технік розвитку креативного письма виокремлюється практика так званого «швидкого письма» (freewriting), яка спрямована на тому, щоб навчити учнів швидко та якомога більше добирати та письмово викладати слів та словосполучень, що в результаті перетворюються у текст. Тим самим знижуючи психологічний бар'єр перед створенням твору здобувачів освіти [17, с. 19]. Перед виконанням таких завдань важливо надати учням чітку інструкцію, яка не лише пояснює процедуру, а й знімає напругу, пов'язана з очікуванням ідеального результату. Такими порадами можна назвати: 1) не зупинятися навіть у разі труднощів, а за потреби писати фрази на кшталт «I don't know what to write»; 2) у разі браку лексики – використовувати рідну мову; 3) не виправляти помилки, не повертатися до вже написаного, не зосереджуватися на формі. Основна мета – створити умови для вільного письмового самовираження, активізувати уяву та внутрішню мотивацію до продукування тексту.

На основі вивчення й аналізу сучасних підходів та результатів попередніх досліджень, було розроблено свою авторську методику навчання креативного письма у старших класах під час вивчення англійської мови, яка поєднує традиційні принципи формування лінгвістичної компетентності з інноваційними прийомами розвитку креативності. Її мета полягає у створенні цілісної системи, що забезпечує поступовий перехід від рецептивних умінь до продуктивного письма, формує критичне мислення та сприяє становленню учня як самостійної, креативної особистості. Авторська методика ґрунтується на таких засадах:

- поетапність (від простих завдань до вільного письма);
- автономія учня (право вибору теми, жанру та стилю);
- інтерактивність (робота в групах, взаємооцінювання, колективне редагування);
- творче середовище (атмосфера, де помилки сприймаються як частина навчання);
- інтеграція мистецьких і цифрових практик (поєднання художніх текстів, образотворчих елементів, музики та мультимедійних ресурсів);
- рефлексія (аналіз власних та чужих текстів, формування індивідуального стилю).

Особливістю цієї методики є включення елементу цифрового креативного письма, що передбачає використання сучасних форматів – від створення мудбордів, колажів і візуальних історій до поєднання тексту з музичним супроводом чи мультимедійними проєктами англійською мовою. Такі завдання не лише можуть допомогти вчителю з урізноманітненням навчання, а й підвищити залученість та мотивацію учнів, розкрити їх внутрішню креативність та розвинути вміння працювати з різними форматами вираження.

Реалізація методики відбувається у чотири етапи:

1. Підготовчий – розігрівальні вправи (warm-up), робота з автентичними текстами, активація уяви через асоціації, метафори та візуальні/аудіальні стимули.
2. Тренувальний – вправи за зразком, письмові підказки (writing prompts), техніка «швидкого письма».
3. Творчий – створення власних текстів різних жанрів, інтеграція проєктної та цифрової діяльності.
4. Рефлексивний – взаємооцінка, колективне редагування та обговорення, саморефлексія.

Очікуваним результатом є розвиток лінгвістичної, когнітивної та соціокультурної компетенцій, підвищення мотивації до письма та вивчення англійської мови і формування в учнів навичок XXI століття – креативності, критичного мислення, комунікації та співпраці.

Таким чином, авторська методика навчання креативного письма у старших класах поєднує провідні ідеї сучасних досліджень із власними інноваційними акцентами, створюючи цілісну модель розвитку іншомовної продуктивної компетентності. Наступним кроком є розгляд прикладів вправ та практичних завдань, що забезпечують її реалізацію на уроках англійської мови.

2.2. Приклади завдань та вправ для розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій

Після аналізу методичних підходів до навчання креативного письма логічним кроком є представлення практичного інструментарію, що забезпечує реалізацію авторської методики у шкільній практиці. Вправи та завдання, які пропонуються у цьому підрозділі, спрямовані на поєднання розвитку креативності та формування англомовної лінгвістичної компетенції. Вони демонструють, як принципи поетапності, інтерактивності, автономії та інтеграції мистецьких і цифрових практик можуть бути втілені у конкретних

навчальних ситуаціях. Запропонована система вправ не є вичерпною, проте ілюструє різні шляхи урізноманітнення навчального процесу та підвищення мотивації старшокласників до письмової діяльності англійською мовою.

Для зручності аналізу вправи доцільно згрупувати за їхньою дидактичною функцією та характером діяльності учнів. У межах своєї авторської методики виділяємо чотири основні блоки.

Перший блок становлять розігрівальні (warm-up) та мотиваційні вправи, які виконують роль своєрідного «входження» у творчу діяльність. Їхнє головне завдання полягає у знятті психологічного бар'єру, що часто заважає учням почати писати, а також у створенні атмосфери довіри та відкритості. Такі вправи активізують уяву, налаштовують на пошук асоціацій і допомагають учням відчувати, що письмо може бути легким, доступним і цікавим. Прикладами є техніка «швидкого письма» (freewriting) [63], складання сенканів, хайку та римованих віршів [35], «мозковий штурм» слів, що римуються, які згодом перетворюються на невеликий поетичний текст, а також вправа-актуалізація лексики перед написання (eliciting vocabulary), що передбачає гру в асоціації з подальшим використанням зібраних слів у короткому оповіданні [40].

Другий блок складають рецептивно-продуктивні вправи, що поєднують аналіз готових текстів із власними письмовими спробами учнів. Вони дозволяють учням спиратися на зразки, але водночас вносять у них власні зміни, розвиваючи критичне мислення та здатність до переосмислення. До цього блоку належать завдання на переписування відомих історій з альтернативним фіналом [35], рефлексивні записи після читання чи аудіювання, а також вправи на редагування [62], під час яких учні виправляють помилки та водночас тренують уважність до мовних форм.

Третій блок охоплює творчо-продуктивні вправи, орієнтовані на самостійне створення текстів різних жанрів. Вони спрямовані на розвиток індивідуального стилю письма, розширення словникового запасу та формування здатності до самовираження. Учні можуть писати короткі

оповідання за візуальними чи аудіальними стимулами [35], писати фанфіки [35], розробляти гіпотетичні сценарії [31], формулювати свої новорічні обіцянки (New Year's resolutions) у формі короткого есе-роздуму [53], створювати свою «A Perfect Story» на основі запитань-підказок [52], вести блоги англійською мовою [35], а також виконувати завдання типу «Two stories: one true, one fictional» [9], писати рекламні тексти [62] чи листівки [56]. Такі завдання особливо мотивують старшокласників, адже вони апелюють до їхніх інтересів і дозволяють поєднати навчання з особистим досвідом.

Четвертий блок становлять інтерактивні та колективні вправи, які формують навички співпраці, взаємодії та колективного редагування текстів. Вони сприяють розвитку комунікативних умінь і вчать учнів адаптуватися до стилю та ідей інших. Центральним прикладом є ланцюжкова історія (collaborative chain story) [31], а також взаємооцінка текстів з подальшим редагуванням (peer-review sessions), створення історії, де кожна група відповідає за певний елемент, журнал/блог класу – колективне видання, де учні пишуть різні рубрики, а потім редагують та оформлюють їх разом. Такі вправи не лише розвивають мовні навички, а й формують почуття колективної відповідальності, вчать домовлятися, узгоджувати ідеї та працювати над спільним результатом.

Тож, запропонована класифікація вправ демонструє різні шляхи розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій – від самостійної роботи до співпраці з однокласниками та вчителем. Щоб показати, як ці завдання можуть реалізуватися на практиці, розглянемо кілька прикладів більш розгорнуто. Почнемо з поетичних форм, зокрема сенканів та вправ на добір римованих слів, які є ефективним інструментом для активізації уяви та розвитку мовної чутливості.

Серед ефективних вправ для розвитку креативності та мовної чутливості особливе місце посідає сенкан – п'ятирядковий вірш, побудований за чіткою структурою. Його виконання вимагає від учнів уміння

концентруватися на суті, добирати найбільш влучні слова та передавати складні ідеї у стислій формі. Робота з сенканом сприяє розвитку лексичної точності, формує навички узагальнення та водночас розвиває відчуття ритму та стилістичної виразності. Наприклад, на тему «Дружба» учні можуть створити такий сенкан:

Friendship
Loyal, supportive
Sharing, helping, caring
Always there for me
Trust

Подібні вправи допомагають здобувачам освіти відчувати, що поетичне письмо є доступним і водночас захопливим процесом.

Ще однією вправою з першого блоку, яка поєднує елементи гри та поетичної творчості, є мозковий штурм (або брейншторм) римованих слів. Учитель пропонує учням базове слово, наприклад *light*, після чого група чи клас генерує якомога більше рим (*night, bright, fight, sight, right* тощо). Наступним етапом є створення короткого вірша, у якому використано знайдені рими. Наприклад:

The nigh was bright,
We saw the light,
And chose to fight,
For what was right.

Така вправа активізує словниковий запас, розвиває фонетичну чутливість і стимулює креативність у доборі мовних засобів. Вона також сприяє формуванню позитивного ставлення до поетичного письма, адже учні відчують задоволення від колективного пошуку та творчого результату.

Другий блок, що охоплює рецептивно-продуктивні вправи, містить завдання «*A Letter from a Friend*». Його суть полягає в тому, що учні отримують лист від «уявного друга» (див. Додатки А.1 та А.2), який ще не досконало володіє англійською мовою і робить численні граматичні,

лексичні та орфографічні помилки. Завдання здобувачів освіти переписати цей лист правильно, зберігши зміст, але усунувши всі помилки.

Ця вправа має кілька важливих функцій. По-перше, вона формує навички редагування та самокорекції, що є невід'ємною частиною складовою розвитку письмової компетентності. По-друге, завдання подається у формі гри, адже учні працюють із «персонажем», що підвищує мотивацію та інтерес. По-третє, воно допомагає учням усвідомити, що письмо – не лише процес створення тексту, а й робота над його вдосконаленням.

До третього блоку (творчо-продуктивні вправи) належить завдання «What if...?», яке поєднує розвиток креативності із практикою граматичних структур. Його суть полягає у тому, що учням пропонується фантастичне або гіпотетичне запитання, яке вони мають розгорнути у вигляді короткого оповідання, есе чи діалогу. Такий формат стимулює уяву, розвиває критичне мислення та дозволяє учням експериментувати з альтернативними сценаріями розвитку подій.

Особливу цінність ця вправа має з точки зору граматики, оскільки є природною практики умовних конструкцій (Conditional Sentences). Учні не лише відпрацьовують формальні правила, а й застосовують їх у живому контексті, що робить засвоєння більш органічним. Наприклад, на запитання «*What if there was no internet for a year?*», можливо відповідь учня: «*If there was no internet for a year, students would spend more time reading books. Communication would become slower, but people might talk to each other more face-to-face*».

Таким чином, завдання «What if...?» сприяє інтеграції лінгвістичної та креативної компетенцій, адже учні одночасно тренують граматику, розширюють словниковий запас та розвивають навички письмового самовираження. Приклади готових запитань для цієї вправи подано у Додатку Б.

До третього блоку, спрямованого на розвиток креативності через створення оригінальних текстів, також належить жанр фанфікшн, який вирізняється високим мотиваційним потенціалом для підлітків.

Фанфік – це художній текст, створений представниками певної фан-спільноти (фандому), яка об'єднує людей зацікавленням у сфері літератури, кіно- та музичної індустрії, спорту тощо. У таких історіях автори звертаються до вже відомих персонажів (та/або світів) чи реальних людей і розвивають їх у нових сюжетних напрямках [58]. Наприклад, серія книг про Гаррі Поттера, написана Дж. К. Роулінг, породила один із найпотужніших фандомів, що й досі надихає читачів на створення альтернативних історій.

У навчальному процесі написання фанфіків можна використовувати як вправу, що поєднує високу мотивацію учнів із розвитком лінгвістичної та креативної компетенцій. Учні отримують завдання написати власний текст у якому вони: змінюють сюжетні лінії, створюють свої власні фінали, уявляють героїв в альтернативних світах або описують події від імені інших персонажів (приклади можливих завдань подано в Додатку В.1).

Така діяльність має кілька педагогічних переваг. По-перше, вона стимулює міжтекстові зв'язки, оскільки здобувачі освіти мають можливість порівняти власний текст із відомим оригіналом. По-друге, завдання розвиває навички стилізації та адаптації мовних засобів під конкретний жанр. По-третє, воно підвищує мотивацію, оскільки учні працюють із матеріалом, який для них емоційно значущий. Для ефективного використання вправи у навчальному процесі доцільно застосувати чіткі критерії оцінювання, приклади яких наведено в Додатку В.2.

Робота з блогами та цифровими платформами теж належить до третього блоку вправ. Цей формат особливо привабливий для сучасних учнів, адже він поєднує навчання з реальними практиками цифрової комунікації. Створення «постів» у блозі дозволяє учням відчувати себе авторами, які мають власну аудиторію, і водночас розвиває навички адаптації тексту до конкретного жанру та читача.

Під час вивчення англійської мови в школі учні можуть вести блоги у форматі щоденників, рецензій, порад або коротких заміток про події з власного життя. Наприклад, завдання може звучати так: «*Write a short blog post about your weekend in 3-4 sentences*» або «*Write a review of a film/book/game you recommend to your classmates*». Більше можливих завдань для постів класного блогу подано у Додатку Г.1.

Для реалізації цієї вправи можна використовувати освітні цифрові середовища, зокрема Padlet чи Google Classroom, які забезпечують безпечний простір для публікацій та взаємодії. У самому Padlet передбачено готовий шаблон «Blog», що дозволяє учням вести записи у зручному форматі коротких публікацій (див. Додатки Г.2 та Г.3)

Педагогічна цінність таких вправ полягає у кількох аспектах. По-перше, вони формують регулярність письмової практики, адже блогові записи можна робити щотижня або двічі на тиждень. По-друге, учні вчаться враховувати аудиторію: писати цікаво, доступно й у відповідному стилі. По-третє, робота з цифровими платформами розвиває медійну грамотність і навички з онлайн-інструментами.

Серед вправ четвертого блоку особливе місце посідає «ланцюжкова історія» (collaborative chain story). Суть цієї вправи полягає у тому, що група учнів спільно створює оповідання: кожен додає одну або кілька реплік, речень чи абзаців, продовжуючи сюжет, розпочатий попереднім учасником.

Практична реалізація вправи може різні варіанти. Вчитель, наприклад, починає історію одним реченням («*It was a dark and stormy night when the phone suddenly rang...*»), а кожен учень по черзі додає власне речення, створюючи спільний сюжет [55]. Завдання можна ускладнити, визначивши певний жанр, якого треба дотримуватися, або обмеживши кількість слів у кожному реченні. Інша версія цієї вправи передбачає роботу в малих групах (по 2-3 учні): вчитель пропонує тему для твору та дає трохи часу на початок історії. Після сигналу «*Freeze!*» або «*Stop!*», групи обмінюються своїми

текстами та продовжують роботу вже над історією, розпочатою іншою командою. Такий обмін можна проводити декілька разів [38].

Такий формат має низку педагогічних переваг:

- а) розвиток креативності: учні змушені імпровізувати, підхоплюючи сюжетні лінії, які вони не контролюють повністю;
- б) формування комунікативних навичок: завдання вимагає враховувати ідеї інших та інтегрувати їх у власний внесок;
- в) практика письма у реальному часі: учні тренуються швидко формулювати думки англійською мовою;
- г) колективна відповідальність: результат є спільним продуктом, що підвищує мотивацію та залученість.

Для ефективного використання цієї вправи доцільно застосовувати чіткі критерії оцінювання, які пропонуються у Додатку Д.1.

Тож, запропоновані завдання охоплюють різні рівні складності та форми діяльності: від індивідуальних до колективних. Така послідовність дозволяє поступово формувати в учнів як лінгвістичну компетенцію, так і здатність до самовираження, поєднуючи особистісний досвід із колективною взаємодією. Завдання супроводжуються додатками (прикладами, критеріями оцінювання, зразками), що робить їх методично обґрунтованими та зручними для використання на уроках з англійської мови.

Разом із тим, описані вправи потребують не лише теоретичного обґрунтування, а й практичної перевірки їхньої ефективності та результативності, як і технології креативного письма в цілому. Саме тому наступний підрозділ буде присвячений аналізу результатів інших дослідників, а також результатів отриманих на основі анкетування учнів та педагогічних спостереженнях.

2.3. Оцінка ефективності креативного письма: дослідження на основі анкет та спостережень

Оцінка ефективності креативного письма є важливим аспектом сучасної методики викладання англійської мови. Вона дозволяє не лише визначити рівень сформованості лінгвістичних компетенцій, а й простежити вплив творчих завдань на мотивацію, залученість та розвиток критичного мислення учнів. Зростаюча кількість наукових праць свідчить про те, що креативне письмо сприяє комплексному розвитку іншомовної комунікативної компетентності.

Одним із показових прикладів є невелике емпіричне дослідження, проведене в Румунії за участю 50 учнів старших класів та двох учителів англійської мови. У межах занять було інтегровано техніку креативного письма з метою перевірки її ефективності та визначення переваг у процесі навчання англійської мови [34, с. 128]. Його результати засвідчили, що використання різноманітних творчих завдань значно підвищує рівень залученості учнів та сприяє розвитку їхніх мовних навичок. Дослідниця підкреслює: «Поєднання різних творчих завдань призвело до того, що студенти стали більш зацікавленими у вивченні мови та більш мотивованими покращувати свою англійську».

Впровадження креативного письма, як показує дослідження, не лише розширює лексичні та граматичні компетенції, але й стимулює активну участь учнів у навчальному процесі. Наголошується, що вчителям англійської мови як іноземної варто застосовувати гнучкий підхід, поєднуючи різні стратегії навчання та добираючи найбільш ефективні. При цьому важливо створювати умови для розвитку різноманітних навичок учнів і заохочувати їх до обміну власними ідеями щодо того, що робить навчання результативним. Окремо підкреслюється потреба відходу від застарілих методів викладання, які не відповідають потребам сучасних підлітків [34, с. 129-130]. Натомість креативне письмо дозволяє учням засвоювати матеріал, активно застосовуючи знання у творчому процесі.

Таким чином, результати цього дослідження підтверджують значну роль креативного письма у формуванні лінгвістичних компетенцій та креативності учнів.

У науковій літературі підкреслюється, що оцінювання креативного письма має бути багатовимірним і виходити за межі традиційних підходів. Дослідження О. Тарнопольського [59], проведене серед студентів українського університету, показало, що поєднання процесного та жанрового підходів у навчанні письма, а також акцент на взаємооцінюванні, коментуванні та вільному виборі тем сприяли не лише інтенсивному розвитку письмових навичок, але й формуванню їхньої автономії та мотивації. Одним із ключових способів оцінювання було зіставлення початкових і доопрацьованих версій текстів, що дозволило простежити прогрес у використанні лексики, граматичних структур, логіки викладу та зв'язності тексту. Приклади студентських робіт, наведені у дослідженні, засвідчили швидке зростання рівня письма: від простих описів до більш складних оповідань та дискусійних текстів. Таким чином, ефективність креативного письма проявлялась як у мовному розвитку, так і у зростанні впевненості та здатності до критичного мислення.

Подібні висновки робить і Т. Н. Фітрія [39], яка у своєму огляді наголошує на необхідності систематичної практики, використання різних жанрів, експериментів зі стилями та залучення зворотного зв'язку від однолітків та вчителів.

Узагальнюючи результати цих досліджень, можна стверджувати, що оцінка ефективності креативного письма потребує комплексної системи, яка поєднує кількісні та якісні методи, враховує поступовий розвиток учнів і створює умови для їхньої активної участі в оцінювальному процесі.

Дослідження підтверджують, що креативне письмо має потужний вплив на розвиток лінгвістичних компетенцій. Учні, які регулярно виконують творчі завдання, демонструють збагачення словникового запасу, удосконалення граматичних навичок та розширення стилістичної

варіативності [51, с. 35]. Важливим є і когнітивний аспект: креативне письмо стимулює уміння структурувати аргументи та логічно вибудовувати текст, що підтверджується результатами дослідження Еліс Алгонс та українських дослідників [37; 3]. Ефективність даної технології підтверджується готовністю учнів відтворювати мовні структури та продукувати власні тексти, що є основним показником володіння мовою [3, с. 32].

Креативне письмо позитивно впливає і на особистісний розвиток учнів. Воно сприяє підвищенню впевненості у власних силах та подоланню мовного бар'єру [13, с. 147]. Учні починають сприймати письмо не лише як навчальне завдання, а як засіб самовираження.

Водночас дослідники відзначають і певні труднощі: складність у визначенні критеріїв оцінювання творчих робіт, значне навантаження на вчителя під час перевірки, а також потреба у завданнях з поетапною підтримкою для учнів із нижчим рівнем підготовки чи особливими освітніми потребами [51, с. 43].

З метою перевірки ефективності креативного письма у розвитку англomовної лінгвістичної компетенції та креативності було проведено невелике емпіричне дослідження у серед учнів 11 класу. Участь у ньому взяли 29 учнів рівня B1-B2. Метою дослідження було: а) визначити вплив різних завдань креативного письма (freewriting, сенкани, блог-записи, написання фанфіку тощо) на розвиток мовних, когнітивних та особистісних умінь учнів; б) виявити труднощі, з якими стикаються учні та вчитель під час впровадження таких завдань.

Для збору даних використовувались:

- анкети для учнів (див. Додаток Е.1 та Е.2);
- схема педагогічного спостереження за активністю та залученістю учнів (Додаток Ж);
- зіставлення перших і фінальних варіантів учнівських робіт;
- система критеріїв оцінювання письмових робіт (Додаток З.1).

Аналіз анкет показав, що 76% учнів визнали креативні завдання цікавими, а 74% відзначили зростання словникового запасу (див. Додаток И.2). Найбільш захопливим завданням більшість учнів назвали написання фанфіку (60%). Порівняння початкових та фінальних текстів засвідчило зменшення кількості граматичних помилок.

Педагогічні спостереження підтвердили підвищення активності та залученості учнів, особливо під час взаємооцінювання та обговорення потенційних тем для письма. Водночас було зафіксовано труднощі: слабші учні потребували більше допомоги, а приблизно 14% учнів залишилися незацікавленими креативним письмом, що проявлялось у низькій мотивації та продуктивності під час занять та виконання домашніх завдань (див. Додаток И.3). Це свідчить про потребу у більшій диференціації завдань та індивідуалізації підходів, щоб залучити менш мотивованих учнів.

Отже, отримані результати підтверджують, що навіть обмежене впровадження креативного письма має багатовимірний ефект: воно сприяє лінгвістичному, когнітивному та особистісному розвитку учнів, підвищує їхню мотивацію та впевненість у письмі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі було здійснено комплексний аналіз методик навчання креативного письма, представлено свою авторську методику, приклади вправ і завдань для розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій учнів старших класів, а також проведено оцінку ефективності впровадження цієї технології на основі анкетування та педагогічних спостережень. Отримані результати дозволяють зробити низку узагальнень і висновків.

1. Методичні засади навчання креативного письма.

Аналіз сучасних підходів показав, що креативне письмо розглядається не лише як форма самовираження, а й як ефективний інструмент розвитку іншомовної продуктивної компетентності.

У працях зарубіжних та українських дослідників наголошується на важливості поєднання процесного та жанрового підходів, що забезпечує як етапність створення тексту, так і засвоєння структурних особливостей різних жанрів. Значну увагу приділено автономії учнів (право вибору теми, жанру, стилю), що підвищує мотивацію та сприяє залученості та формуванню індивідуальності. Ключовою умовою ефективного навчання є здатність вчителя стати не лише організатором, а й наставником, що забезпечує підтримку, мотивує учнів і формує сприятливу атмосферу для творчої діяльності.

Методики British Council, а також українських та зарубіжних дослідників підкреслюють і значення інтеграції читання й письма, використання автентичних текстів, поетичних форм, метафоричних та когнітивних стратегій.

Серед основних труднощів, з якими стикаються учні під час виконання завдань креативного письма, виявлено обмежений словниковий запас, невпевненість у власних здібностях, проблеми зі зв'язністю тексту та складність у генеруванні ідей. Це вимагає від учителя застосування диференційованих завдань і підтримки на різних етапах роботи.

Таким чином, сучасні підходи до навчання креативного письма зорієнтовані на гармонійне формування лінгвістичних навичок, творчого потенціалу та здатності учнів до самостійного мислення.

2. Приклади вправ та завдань.

У підрозділі 2.2 було представлено систему вправ, згрупованих за дидактичною функцією: а) розігрівальні та мотиваційні вправи, які допомагають подолати психологічний бар'єр, активізують уяві та налаштовують на творчу діяльність; б) рецептивно-продуктивні вправи, які поєднують аналіз готових текстів із власними спробами учнів, розвиваючи критичне мислення; в) творчо-продуктивні вправи, що спрямовані на розвиток індивідуального стилю письма, розширення словникового запасу та формування здатності до самовираження; г) інтерактивні та колективні вправи, що формують навички співпраці, взаємодії та колективного редагування текстів.

Запропоновані завдання демонструють, що креативне письмо може бути інтегроване у навчальний процес на різних рівнях складності. Вправи поєднують мовний розвиток із особистісним зростанням, сприяють формуванню критичного мислення, комунікативних умінь та навичок співпраці.

3. Емпіричне дослідження ефективності креативного письма.

Було здійснено емпіричне дослідження за участю 29 учнів 11 класу, метою якого було оцінити вплив креативного письма на розвиток лінгвістичних, когнітивних та особистісних умінь учнів, а також виявити труднощі, що виникають у процесі його впровадження.

Результати анкетування засвідчили позитивне сприйняття запропонованих завдань. Більшість учнів визнали їх цікавими та відзначили покращення словникового запасу. Найбільшу мотивацію викликало написання фанфіку, яке учні назвали найбільш захоплюючим серед усіх запропонованих форм письма. Аналіз учнівських текстів продемонстрував зменшення кількості граматичних помилок, покращення мовної точності та

зростання стилістичної варіативності. Це свідчить про поступове формування письмової компетенції та здатності до редагування власного тексту.

Педагогічні спостереження підтвердили зростання активності та залученості учнів, особливо в процесі взаємооцінювання та колективного обговорення тем. Учні показали зацікавленість, ініціативу та готовність до творчої взаємодії, що свідчить про позитивний вплив креативного письма на навчання.

Водночас було зафіксовано низку труднощів, а саме необхідність додаткової підтримки учнів із нижчим рівнем підготовки та незацікавленість деяких здобувачів освіти, що проявлялось у низькій продуктивності. Це вказує на необхідність диференціації завдань, адаптації підходів до індивідуальних потреб та забезпечення поетапної підтримки.

Тож, результати емпіричного дослідження узгоджуються з висновками інших дослідників та підтверджують, що навіть часткове впровадження креативного письма має багатовимірний позитивний ефект. Воно сприяє розвитку лінгвістичної компетентності, активізує когнітивні процеси, підвищує мотивацію та формує впевненість учнів у власних письмових уміннях.

Таким чином, розділ 2 доводить, що креативне письмо є не лише ефективним засобом формування англомовної лінгвістичної компетенції, а й потужним чинником розвитку особистості учня. Воно сприяє формуванню навичок ХХІ століття – креативності, критичного мислення, комунікації та співпраці.

ВИСНОВКИ

У даній роботі було здійснено комплексне дослідження питання розвитку креативності та лінгвістичних компетенцій учнів старших класів у процесі навчання англійської мови засобами креативного письма. Метою дослідження було обґрунтувати роль креативного письма у формуванні ключових іншомовних компетенцій та розробити методичні підходи до його впровадження у навчальний процес старшої школи. Теоретичний аналіз, розробка та апробація авторської методики дозволили сформулювати низку узагальнень, що мають як наукове, так і практичне значення.

У першому розділі роботи було визначено сутність понять «креативність» та «лінгвістичні компетенції», а також розкрито їх взаємозв'язок.

Креативність розглядається як інтегральна якість особистості, що поєднує уяву, оригінальність, цілеспрямованість та здатність створювати нові ідеї, значущі для особистості та суспільства. У контексті іншомовного навчання вона є необхідною умовою ефективного засвоєння мови, адже стимулює активне мислення, пошук нових способів вираження думки та розвиток самостійності.

Лінгвістичні компетенції визначено як систему знань і навичок, що забезпечують ефективне володіння мовою на рівні лексики, граматики, орфографії та стилістики та використання мовних засобів у процесі комунікації. Їх розвиток у шкільному віці залежить не лише від граматичної та лексичної підготовки, але й від здатності учнів до творчого осмислення мовного матеріалу, що безпосередньо забезпечується технологією креативного письма.

У першому розділі роботи доведено, що креативне письмо виступає сильним педагогічним інструментом, який поєднує лінгвістичні, когнітивні та емоційно-ціннісні компоненти навчання. Воно розвиває уяву, критичне та рефлексивне мислення, збагачує словниковий запас, удосконалює граматичні навички, сприяє подоланню страху перед помилками та формує позитивне

ставлення до процесу навчання. Крім того, креативне письмо створює умови для самовираження учнів, підвищує їхню мотивацію та сприяє формуванню автономії у навчанні.

Отже, теоретичний аналіз підтвердив, що креативне письмо є не лише засобом розвитку мовних навичок, а й потужним інструментом формування ключових компетентностей XXI століття.

У другому розділі було проаналізовано сучасні методики та підходи до креативного письма. Він також був присвячений розробці власної системи вправ і завдань, а також емпіричній перевірці їх ефективності. Запропоновані завдання охоплювали різні рівні складності, види письма та етапи творчого процесу, забезпечуючи поступовий розвиток як лінгвістичних, так і творчих умінь.

Висновки вітчизняних і зарубіжних дослідників узгоджуються в тому, що креативне письмо має багатовимірний позитивний вплив на навчальний процес. Воно сприяє розвитку мовних навичок, формуванню комунікативної компетентності, підвищенню мотивації та впевненості учнів у власних силах. Науковці наголошують, що застосування креативного письма змінює позицію учня – із пасивного виконавця вправ він стає активним учасником процесу.

Отримані у процесі емпіричного дослідження результати підтвердили зазначені теоретичні положення. Дослідження, проведене серед учнів 11 класу, показало, що 76% визнали завдання з креативного письма цікавими, а 74% відзначили помітне збагачення словникового запасу. Аналіз письмових робіт засвідчив зменшення кількості граматичних помилок у текстах. Педагогічні спостереження також підтвердили підвищення залученості учнів, покращення ставлення до письма, розвиток навичок співпраці та самооцінювання власної діяльності.

Попри позитивну динаміку, було виявлено й низку труднощів у процесі впровадження технології креативного письма: потребу в диференціації завдань для учнів із різним рівнем підготовки та складність оцінювання

творчих робіт. Ці результати свідчать про необхідність подальшого вдосконалення методичних підходів та розроблення більш зручних критеріїв оцінювання креативних текстів.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій щодо впровадження технології креативного письма у навчальний процес на уроках англійської мови в старших класах. Вони включають систему вправ, критерії оцінювання, а також підходи до диференціації та індивідуалізації навчання.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання запропонованих матеріалів учителями англійської мови в загальноосвітніх закладах та на різноманітних курсах.

Підсумовуючи результати дослідження, можна зробити такі загальні висновки:

1. Креативність і лінгвістичні компетенції є взаємопов'язаними складовими мовного розвитку учнів старших класів, що забезпечують гармонійне поєднання когнітивного, емоційного та комунікативного аспектів навчання.
2. Креативне письмо є ефективним засобом розвитку іншомовної компетентності, оскільки інтегрує мовну практику, мислення та самовираження.
3. Використання креативних завдань сприяє зростанню мотивації, формуванню позитивного ставлення до письма та розвитку навичок співпраці.
4. Практичне впровадження креативного письма вимагає педагогічної гнучкості, системності та врахування індивідуальних особливостей учнів.
5. Розроблена методика навчання креативного письма підтвердила свою ефективність у підвищенні рівня лінгвістичної компетентності та розвитку творчих здібностей старшокласників.

Отже, креативне письмо постає не лише як методика формування іншомовних умінь, а як інноваційна педагогічна технологія, що розвиває творчу, самостійну й упевнену у собі особистість. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розширення емпіричної бази, інтеграцію креативного письма з цифровими освітніми технологіями та розроблення ефективних критеріїв оцінювання творчих письмових робіт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакум З. Лінгвістична компетенція в навчанні синтаксису. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2011. № 32. С. 372–377.
2. Бецько О. Концепції навчання писемного мовлення в сучасних умовах. *Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов*. 2014. С. 8–13.
3. Бобер А. Особливості використання креативних вправ для формування іншомовної продуктивної компетентності учнів старших класів на основі поетичних творів. *Педагогічне Криворіжжя*. 2018. № 4. С. 28–33.
4. Боднарюк І. Формування креативної особистості на уроках української мови і літератури. *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2019. Т. 83, № 1. С. 473–480.
5. Болотна Т. М. До питання розвитку змісту поняття «мовна компетенція» в історії лінгвістики і теорії навчання іноземним мовам. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2013. № 27. С. 20–30.
6. Бондаренко Н. Адаптивність, креативність і критичне мислення – основа компетентностей цифрової доби. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2025. Т. 1, № 34. С. 95-105.
7. Бохенська Е. Ю. Розвиток креативного мислення учнів. Практичні поради щодо розвитку творчих здібностей школярів на уроках англійської мови. URL: <http://metodportal.com/node/7320> (дата звернення: 06.09.2025).
8. Брюховецька О. В. Креативність як чинник формування комунікативної компетентності керівників освітніх організацій. *Наука і освіта*. 2010. №2. С. 151–155.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови : з дод. і допов. / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь, ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

- 10.Віслобокова О. І. Місце креативного мислення учнів на уроках англійської мови. URL: https://urok.osvita.ua/materials/edu_technology/21614/ (дата звернення: 06.09.2025).
- 11.Гладка О. Розвиток умінь креативного письма на заняттях з іноземної мови. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. № 136. С. 424-429.
- 12.Гнатюк Л., Джеріх О. Лінгвокультурна компетенція особистості в англомовному та україномовному середовищах. *Журнал лінгвістичних студій*. 2024. № 50. С. 45–55.
- 13.Григор'єва Т. І., Михайловська О. В., Кулак В. О. Формування основ креативного письма студентів мовних спеціальностей з використанням автентичних літературних творів. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Т. 1. № 50. С. 142–149.
- 14.Довгополова Г., Василенко В. Development of students' communicative competence in the context of reading foreign language texts. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 1, № 59. С. 318–323.
- 15.Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
- 16.Кінах Л. С., Близнюк Л. М. Креативне письмо як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки*. 2009. № 3. С. 28–32.
- 17.Ковтун (Бугайчук) О. Письмо як засіб і об'єкт навчання англійської мови. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2002. № 13. С. 16–22.
- 18.Конєва М. З. Лінгвістична компетентність як важливий складник іноземної комунікації майбутніх учителів іноземної мови. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70), № 1 Ч. 3. С. 28-33.

- 19.Косянчук М. О. Суть та зміст навчання писемного мовлення у старшій школі. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник наукових праць*. 2018. С. 198-201.
- 20.Кушнір В., Камінська І., Старченко М. Лінгвістична компетентність – запорука розвитку «soft skills» майбутніх медиків. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки» (Категорія «Б»)*. 2023. № 24 (53). С. 88–100.
- 21.Машкіна О., Самофалова О. Викладання іноземної мови для студентів технічних спеціальностей з використанням принципів нейродидактики: постановка проблеми. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2017. № 1. С. 153–160.
- 22.Микитенко М. М. Сутність та структура лінгвістичної компетенції та компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Педагогічний альманах*. 2020. № 45. С. 124–131.
- 23.Михайленко О., Мамчич О. Формування лінгвістичної компетенції майбутніх фахівців дошкільної освіти під час вивчення англійської мови. *Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки" (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2021. № 3. С. 93–100.
- 24.Миценко В. І. Роль лінгвістичної компетенції у підготовці здобувачів в закладах вищої освіти. *Наукові записки. Педагогічні науки*. 2024. Т.1, № 212. С.116-120.
- 25.Монашненко Г. Лінгвістична компетентність як складник професійної компетентності філолога. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2014. № 40. С. 81–84.
- 26.Мунтян О. Мовна креативність у сучасній українській дитячій аудіовізуальній продукції: на прикладі анімаційного фільму «Мавка. Лісова пісня». *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. № 212. С. 186–191.

27. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 06.09.2025).
28. Нузбан О. Особливості формування писемного мовлення у студентів англійської мови як іноземної фахового спрямування. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71), № 1 Ч.2. С. 160–165.
29. Рибалка Н. Використання креативних технологій під час навчання іноземної мови. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2023. № 1(26). С. 5–13.
30. Сергієнко М., Пантелєєва О., Підлужна І. Формування лінгвістичної компетентності з використанням нейродидактики. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Т. 3, № 22. С. 41–45.
31. Позняк Т. М. Розвиток креативних здібностей особистості. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Психологічні науки*. 2013. № 114. С. 161–166.
32. Словник іншомовних слів / уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапути. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
33. Шкурко О. В. Роль письма в навчанні іноземних мов. *Вісник Дніпропетровського Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2016. № 2 (12). С. 346–349.
34. Arşovan A.-M. Enhancing Student Participation and Language Skills with Creative Writing Activities: The Case Study of Upper Secondary Students from a School in Romania. *Research and Education*. 2023. № 9. P. 128–147.

35. Bhim Lal Bhandari. Increasing Secondary School Students' Creativity in Writing Skills: An Action Research. *Butwal Campus Journal*, Vol. 7, № 2. 2024. p. 70-80.
36. Competence. *Cambridge Dictionary. English Dictionary, Translations & Thesaurus*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/competence> (дата звернення: 09.09.2025).
37. Elise Algons. The Effectiveness of Creative Writing in Language Learners. Independent Project in English Didactics. Malmö University, 2024. 45 p.
38. ESL with Tas. Super Fun ESL Writing Activities & Games, 2021. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NCzn5yk0qNk> (дата звернення: 22.09.2025).
39. Fitria T. N. Creative Writing Skills in English: Developing Student's Potential and Creativity. *Journal of English Education Studies*. 2024. Vol. 7, No. 1. P. 34–45.
40. Fowlis B. Eliciting vocabulary before writing narratives. *British Council. Teaching English*. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching-secondary/activities/pre-intermediate-a2/eliciting-vocabulary-writing> (дата звернення: 22.09.2025).
41. Greenawald E. The Ultimate Guide to Creative Writing. URL: <https://www.skillshare.com/en/blog/the-ultimate-guide-to-creative-writing/> (дата звернення: 06.09.2025).
42. Gumhold M. R. Creativity as the Key to Linguistic Competence and Life Skills. *Humanising Language Teaching*. URL: <https://www.hltmag.co.uk/oct18/creativity-as-the-key-to-linguistic-competence> (дата звернення: 12.09.2025).
43. Hubert C., Bonnardel N., Frey A. Effects of Daily Creative Writing Practice at School on Verbal Divergent Thinking, Imagination, and Emotional Stability. *Thinking Skills and Creativity*. 2025. Vol. 47.

44. Jenkins H. Creative Ways: Starting to Teach Creative Writing in the English Language Classroom: Teaching Materials from the Literature Department of the British Council. London: British Council, 2001. 92 p.
45. Judit Fehér. Creativity in the language classroom. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/understanding-learners/articles/creativity-language-classroom> (дата звернення: 06.09.2025)
46. Judit Fehér. Features of creativity. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/understanding-learners/articles/features-creativity> (дата звернення: 06.09.2025)
47. Judit Fehér. The creativity environment. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/managing-lesson/articles/creativity-environment> (дата звернення: 06.09.2025)
48. Judit Fehér. The essence of creativity. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/understanding-learners/articles/essence-creativity> (дата звернення: 06.09.2025)
49. Jurado, A. M. The Impact of Creative Writing Activity on EFL Learners' Non-Core Vocabulary Acquisition. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 8(3). 2023. P. 325-340.
50. Kormos J., Suzuki S. Creativity and the linguistic features of argumentative and narrative written task performance. *System*. 2024. № 127
51. Lans K. Creative Writing in the EFL Classroom: Teachers' Perspectives on the Benefits and Challenges. Bachelor's Thesis. Karlstad University, 2025. 58 p.
52. McAvoy J. A perfect story. British Council. *TeachingEnglish*. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching->

- [secondary/activities/intermediate-b1/perfect-story](#) (дата звернення: 22.09.2025).
53. New Year's resolutions. *British Council. LearnEnglish*.
URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/writing/b1-writing/new-years-resolutions> (дата звернення: 22.09.2025).
54. Olehlova I., Priedite I. Creative Writing Cookbook. Estonian UNESCO Youth Association, 2016. 76 p.
55. Peachey N. A creative writing activity: A dark and stormy night. *British Council. TeachingEnglish*.
URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching-adults/activities/intermediate-b1/creative-writing-activity-dark-and> (дата звернення: 22.09.2025).
56. Peachey N. Postcards. *British Council. TeachingEnglish*.
URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching-secondary/activities/pre-intermediate-a2/postcards> (дата звернення: 22.09.2025).
57. Rakhmanbergenova Y. Teaching Creative Writing as a Strategy of Cognitive Activity. *International Journal of Language and Literary Studies*. 2022. Vol. 4, №1. P. 273–281.
58. Rokicka K. Fanfiction, coping mechanisms, and shifting the realities. *Studia Etnologiczne i Antropologiczne*. 2023. Vol. 23, no. 1. P. 1–15.
59. Tarnopolsky O. Creative EFL Writing as a Means of Intensifying English Writing Skill Acquisition: A Ukrainian Experience. *Tesl Canada Journal*. 2005. Vol. 23, № 1. p. 76–88.
60. Verde V. Creativity in Second Language Learning and Use: Theoretical Foundations and Practical Implications. A Literature Review. *Anglica. An International Journal of English Studies*. 2022. № 31/2. С. 133–146.
61. Vicente A., Mínguez-López X. Literary Competence and Creativity in Secondary Students. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*. 2022. Vol. 97. P. 133–149.

62. Writing activity ideas for ESL classes. *Padlet*.
URL: <https://padlet.com/CitizensTESOL/writing-activity-ideas-for-esl-classes-z1mufu10m0f2865e> (дата звернення: 22.09.2025).
63. Yesildag I. Creative Writing Exercises: Upgrade Your Writing. *Immerse Education*. URL: <https://www.immerse.education/beyond-syllabus/creative-writing/exercises/> (дата звернення: 22.09.2025).

**«A Letter from a Friend» (оригінал з помилками та очікуваний варіант
після редагування, приклад 1)**

Оригінал з помилками:

Dear Max,

I am writing you because I want to tell about my new job. I started it two weeks before, and already I have many interesting experiences. My boss is very kindly and always gives me advices how to improve. The colleagues are friendly, but sometimes they speaks too quickly and I don't understand everything. Last Friday we was invited to a team-building event, and it was really fun. I hope that in future I will can use this experience for my career. Please tell me how is your studies going and if you already decided what to do after university.

Best wishes,

Kim Y.

Очікуваний варіант після редагування:

Dear Max,

I am writing to you because I want to tell you about my new job. I started it two weeks ago, and I have already had many interesting experiences. My boss is very kind and always gives me advice on how to improve. The colleagues are friendly, but sometimes they speak too quickly and I don't understand everything. Last Friday we were invited to a team-building event, and it was really fun. I hope that in the future I will be able to use this experience for my career. Please tell me how your studies are going and whether you have already decided what to do after university.

Best wishes,

Kim Y.

**«A Letter from a Friend» (оригінал з помилками та очікуваний варіант
після редагування, приклад 2)**

Оригінал з помилками:

Hi Julia,

Thanks for your last letter, it was really nice to heard from you. You asked me about my holiday in Spain, so I will tell. We stayed in Barcelona since two weeks and the weather was amazing. Every day we was going to the beach, and in evenings we were eating in small local restaurants. I have never saw such delicious seafood before! One day we rent bikes and drived along the coast, it was unforgettable. The only problem was that my Spanish is not enough good, so sometimes I couldn't explain what I need. Next time I want to take some lessons before travelling. Write me soon and tell how was your summer.

Love,

Matilda

Очікуваний варіант після редагування:

Hi Julia,

Thanks for your last letter, it was really nice to hear from you. You asked me about my holiday in Spain, so I will tell you. We stayed in Barcelona for two weeks and the weather was amazing. Every day we went to the beach, and in the evenings we ate in small local restaurants. I had never seen such delicious seafood before! One day we rented bikes and rode along the coast, which was unforgettable. The only problem was that my Spanish is not good enough, so sometimes I couldn't explain what I needed. Next time I want to take some lessons before travelling. Write to me soon and tell me how your summer was.

Love,

Matilda

Приклади запитань для вправи «What if...?»

- 1) What if animals could talk?
- 2) What if you woke up in another country?
- 3) What if you could become invisible for one day?
- 4) What if you could spend a day in your favourite book or movie?
- 5) What happens if you don't sleep for two days?
- 6) What if you could travel in time?
- 7) What will happen if you forget your homework tomorrow?
- 8) What if you could read people's thoughts?
- 9) What if the internet had never been invented?
- 10) What if you could switch lives with a celebrity?
- 11) What if you could stop time whenever you wanted?
- 12) What if you could create your own perfect school?
- 13) What if you became the president?
- 14) What if you could change your appearance at will?
- 15) What if you found a genie in a lamp?
- 16) What if you could teleport?
- 17) What if you discovered a hidden room in your house?
- 18) What if you woke up with a superpower?
- 19) What if you could see people's emotions as colors?
- 20) What if you woke up with the ability to create anything you imagine?

Приклади завдань для написання фанфіку

- 1) Rewrite the ending of your favourite book or film.
- 2) Choose a secondary character and tell the story from their perspective.
- 3) Imagine that two characters from different books/films meet each other. Write their dialogue.
- 4) What if the villain became the hero?
- 5) Describe an ordinary day in the life of a famous fictional character (e.g., Sherlock Holmes, Captain America).
- 6) Continue the story after the official ending—what happens to the characters ten years later?
- 7) Place the characters of a well-known story in a completely different setting (e.g., Harry Potter in a modern high school).
- 8) Write a “missing scene” that could logically fit into the original story but was never described by the author.
- 9) Imagine that a character from one fandom suddenly appears in another (e.g., Jungkook meets Iron Man).
- 10) Tell the story from the perspective of the antagonist, showing their motives and emotions.
- 11) Create a crossover fanfic where characters from two different universes work together to solve a problem.
- 12) Write a diary entry or a series of letters from the point of view of a well-known character or a real person you admire.
- 13) Imagine that the main character makes a completely different choice at a key moment in the story. How does this change the plot?
- 14) Transform a tragic ending into a happy one (or vice versa).
- 15) Introduce a new original character into the existing world and describe how they change the storyline.

Критерії оцінювання фанфікшну

Критерій	Опис	Максимальний бал
Оригінальність ідеї	Творче переосмислення сюжету, персонажів чи світу	3
Зв'язність і логічність	Послідовність викладу, чітка сюжетна лінія	2
Мовна правильність	Граматика, лексика, орфографія, пунктуація	3
Стилістична відповідність	Атмосфера оригіналу або свідоме її переосмислення	2
Обсяг і завершеність тексту	Наявність початку, розвитку та фіналу	2

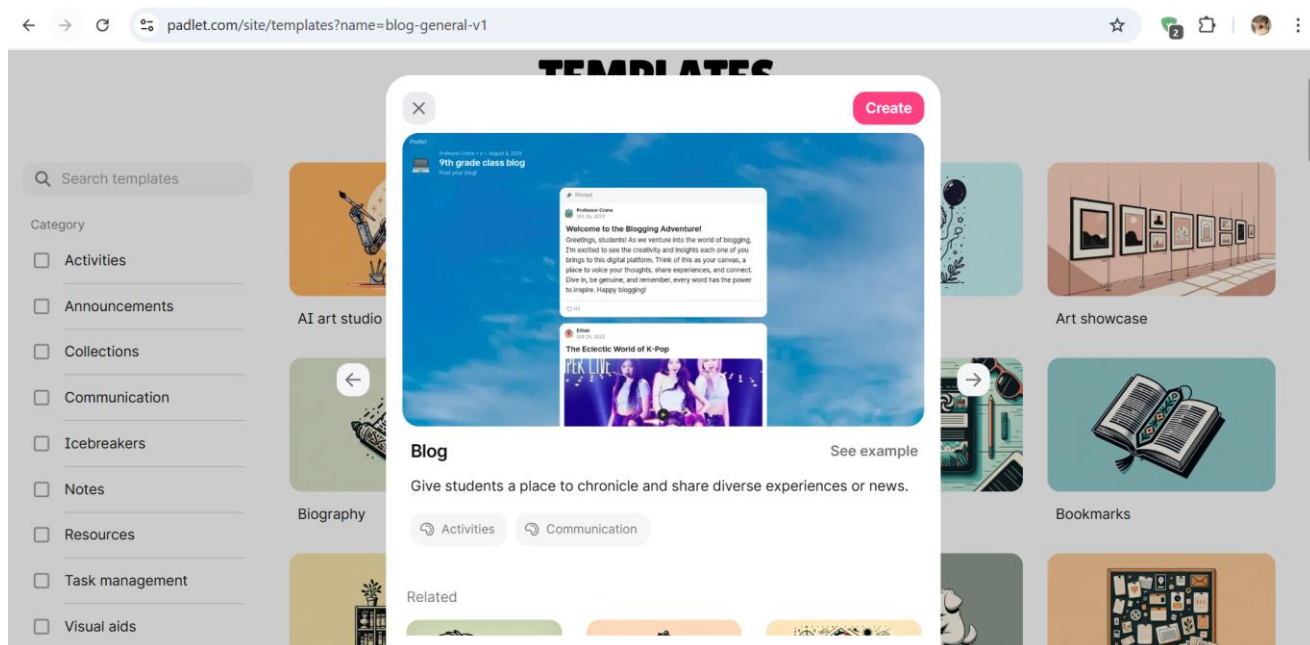
Разом: 12 балів

Приклади завдань для блогу

- 1) My week in six sentences (щоденниковий запис).
- 2) A film I recommend (рецензія).
- 3) My favourite place in my city (опис).
- 4) A book that changed my mind (рефлексія).
- 5) If I could change one thing at school... (есе-думка).
- 6) My top 3 songs this month (рекомендації).
- 7) A funny thing that happened to me last week (оповідка).
- 8) My dream job (самовираження).
- 9) A day I will never forget (опис важливої події у житті).
- 10) My perfect weekend (твір).
- 11) Three things that make me happy (короткий список із поясненням).

Інструкція для роботи з *Padlet*

- 1) Учитель створює спільну «дошку» Padlet і надсилає учням посилання.
- 2) Для зручності можна використати готовий шаблон *Blog*, який надає учням простір для ведення власних записів у форматі коротких публікацій (див. скриншот у Додатку Г.3).
- 3) Учні отримують завдання написати короткий блог-запис (текст + за бажанням зображення).
- 4) Кожен учень публікує свій запис на дошці.
- 5) Інші учні можуть залишати коментарі або «лайки», що створює ефект реальної аудиторії.
- 6) Учитель підсумовує роботу, звертаючи увагу на мовні та стилістичні особливості.

Скриншот з *Padlet*

Критерії оцінювання ланцюжкової історії (Collaborative chain story)

Критерій	Опис	Максимальний бал
Креативність внеску	Оригінальність ідей, несподівані сюжетні повороти	3
Зв'язність і логічність	Наскільки добре новий фрагмент інтегрується у попередній текст	3
Мовна правильність	Граматика, лексика, орфографія	3
Співпраця та взаємодія	Уміння враховувати ідеї інших, підтримувати розвиток сюжету	3

Разом: 12 балів

Зразок учнівської ланцюжкової історії (рівень В2)

Teacher's sentence: "One morning, Alex found a strange key under his desk."

- Student A: "He decided to try it on the old locked door in the school basement."
- Student B: "When the door opened, Alex and his friends saw a long tunnel leading into darkness."
- Student C: "Suddenly, a bright light appeared, and a voice whispered: 'Welcome to the secret library.'"
- Student D: "Inside, shelves were filled with books that could talk, each telling its own story."
- Student E: "One book warned them: 'If you take a story out of here, it will come alive in your world.'"
- Student F: "Alex was curious, so he picked up a book about dragons—and at that moment, a loud roar echoed through the tunnel."
- Student G: "The group realized they had to finish the story inside the book to send the dragon back."
- Student H: "Working together, they wrote the final chapter, and as the last word was written, the dragon disappeared in a flash of light."

Вхідна анкета (до експерименту)

Блок 1. Ставлення до письма англійською

1. Наскільки вам подобається писати англійською? (1–5)
2. Як часто ви пишете англійською поза уроками? (ніколи / рідко / іноді / часто)
3. Що для вас найскладніше у письмі англійською? (відкрита відповідь)

Блок 2. Упевненість і навички

4. Оцініть свою впевненість у письмі англійською (1–5).
5. Які типи текстів вам легше писати: опис, розповідь, есе, діалог?
6. Чи вважаєте ви, що у вас достатньо словникового запасу для вираження власних ідей? (так/ні/частково)

Блок 3. Креативність

7. Чи доводилося вам писати творчі тексти англійською (історії, вірші, фанфіки, блоги)? (так/ні)
8. Наскільки ви готові пробувати нові формати письма? (1–5)
9. Які теми чи жанри вам найбільш цікаві для творчого письма? (відкрита відповідь)

Підсумкова анкета (після експерименту)

Блок 1. Загальне ставлення

1. Наскільки вам цікаво виконувати завдання креативного письма? (1–5)
2. Чи допомагають вони вам краще висловлювати думки англійською? (так/ні + приклад)

Блок 2. Оцінка завдань (1–5 за цікавість, корисність, складність):

Freewriting

Сенкани / хайку

«A Perfect Story»

Блог-запис

Фанфік

«Two stories: one true, one fictional

Блок 3. Найбільш значуще завдання

3. Яке завдання вам найбільше сподобалося? Чому?
4. Чи допомогло воно вам розширити словниковий запас або покращити граматику? (так/ні + приклад)
5. Чи було воно легшим/важчим за інші? Чому?

Блок 4. Самооцінка

6. Оцініть свій рівень упевненості у письмі англійською до і після (1–5).
7. Яке завдання найбільше допомогло вам відчувати прогрес?

Схема педагогічного спостереження за активністю та залученістю учнів

Критерії:

- Активність (кількість добровільних відповідей, участь у peer-review).
- Залученість (готовність працювати в парах/групах).
- Якість текстів (зв'язність, креативність, мовна правильність).
- Динаміка (зростання обсягу й складності текстів).
- Реакція на взаємооцінювання (чи враховують коментарі у фінальних драфтах).

Критерії оцінювання фінальних письмових робіт

Критерій	Опис	Максимум балів
Зміст	ясність ідеї, повнота сцени, релевантність сюжету	10
Мова і стиль	точність граматики, варіативність лексики, природність	10
Креативність	оригінальність, образність, несподівані, але логічні рішення	10
Зв'язність	структура (початок–конфлікт– розв'язка), когерентність, переходи	10

Зразок використання критеріїв оцінювання

Критерій	Бал	Коментар
Зміст	8	Тема розкрита, сюжет послідовний; варто деталізувати кульмінаційний момент
Мова і стиль	7	Використано різноманітну лексику; трапляються окремі граматичні неточності
Креативність	9	Є оригінальні ідеї та цікаві сюжетні повороти; можна додати більше описових деталей
Зв'язність	9	Події викладені у зрозумілій послідовності; перехід між абзацами місцями різкий

Зведена таблиця результатів вхідної анкети

Питання	Варіанти відповідей	Кількість	%
Чи подобається писати англійською?	так	10	34%
	частково	12	41%
	ні	7	24%
Як часто пишите англійською поза уроками?	ніколи	9	31%
	рідко	11	38%
	іноді	7	24%
	часто	2	7%
Чи доводилося писати творчі тексти англійською?	так	8	28%
	ні	21	72%

Зведена таблиця результатів підсумкової анкети

Питання	Варіанти відповідей	Кількість	%
Чи зробили завдання уроки цікавішими?	так	22	76%
	ні	4	14%
	важко відповісти	3	10%
Чи відчули зростання словникового запасу?	так	21	74%
	частково	6	21%
	ні	2	5%
Найбільш цікаве завдання	Блог	4	14%
	A Perfect Story	6	21%
	Фанфік	17	59%
	інші	2	6%
Чи зросла впевненість у письмі?	так	18	63%
	ні	11	37%

Виявлені труднощі учнів у процесі виконання завдань

Категорія труднощів	Кількість учнів	%
Брак словникового запасу	17	59%
Побудова сюжету	7	24%
Часові обмеження	6	21%
Граматика / орфографія	11	38%
Незацікавленість у завданнях	4	14%